



**PAŃSTWOWY
POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W TORUNIU**

Stan bezpieczeństwa sanitarnego miasta Torunia w 2023 roku

Toruń, luty 2024 r.

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY W TORUNIU
ul. Szosa Bydgoska 1, 87-100 Toruń

sekretariat.psse.torun@sanepid.gov.pl; www.gov.pl/psse-torun

Klauzula informacyjna (RODO) dostępna jest pod adresem: www.gov.pl/psse-torun/klauzula-informacyjna

SPIS TREŚCI:**str.**

Wstęp.....	3
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU PRZECIWEPIDEMICZNEGO ORAZ OCEN I ANALIZ	6
Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w 2023 r.	6
Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym.....	19
Wnioski.....	22
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY ŚRODOWISKA	23
Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.....	23
Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	24
Pływalnie.....	25
Podmioty wykonujące działalność leczniczą.....	26
Skażenie sieci wewnętrznej instalacji wody ciepłej bakterią <i>Legionella sp.</i>	26
Tereny mieszkalne	28
Wnioski.....	29
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA	30
Stan sanitarny obiektów zakładów produkcji i obrotu żywnością, zakładów żywienia zbiorowego, zakładów produkcji i obrotu przedmiotami użytku	30
RASFF – System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach.....	33
Wnioski.....	33
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD CHEMIKALIAM I I ŚRODOWISKIEM PRACY	34
Nadzór nad środowiskiem pracy	34
Nadzór nad chemikaliami	35
Nadzór nad produktami kosmetycznymi	36
Choroby zawodowe	37
Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. „dopalaczami”)	40
Promocja zdrowia w środowisku pracy	40
Wnioski.....	41
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	42
Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku	42
Wypoczynek dzieci i młodzieży.....	45
Działania profilaktyczne.....	45
Wnioski.....	46
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO.....	47
Wnioski.....	50
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ	51
Profilaktyka nadwagi i otyłości.....	51
Profilaktyka tytoniowa.....	52
Profilaktyka uzależnień.....	54
Profilaktyka chorób zakaźnych.....	55
Wnioski.....	57

Szanowni Państwo,

Przedstawiam Państwu informację nt. stanu bezpieczeństwa sanitarnego miasta Torunia w 2023 r. Jest to raport sporządzany corocznie w oparciu o analizę sytuacji epidemiologicznej wybranych chorób zakaźnych w minionym roku oraz wyniki kontroli przeprowadzonych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Toruniu w ramach sprawowanego zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego. Katalog zadań z zakresu publicznego oraz podmioty uczestniczące w realizacji tych zadań określa ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (t. j.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1608 ze zm.).

Wykonywanie zadań z zakresu zdrowia publicznego przez Państwową Inspekcję Sanitarną polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wykonuje zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej na obszarze powiatu toruńskiego grodzkiego (miasto Toruń) i powiatu toruńskiego ziemskiego, obejmującego miasto Chełmża oraz gminy: Chełmża, Czernikowo, Lubicz, Łubianka, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka.

Na nadzorowanym terenie zamieszkiwało (stan na dzień 30.06.2023 r.) 309.152 osób (w 2022 r. – 309.466), w tym w Toruniu: 195.263 osób (w 2022 r. – 196.298), a w powiecie ziemskim: 113.889 osób (w 2022 r. – 113.168).

W objętej nadzorem populacji liczba dzieci do lat 14 wynosiła 47.334 (w 2022 r. – 48.240), w tym 26.567 dzieci w Toruniu (w 2022 r. – 27.038) i 20.767 dzieci w powiecie ziemskim (w 2022 r. – 21.202); liczba dzieci do lat 2 wynosiła 4.859 (w 2022 r. – 5.307) – w tym 2.999 dzieci w Toruniu (w 2022 r. – 3.225) i 1.860 dzieci w powiecie ziemskim (w 2022 r. – 2.082).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu kieruje działalnością Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Toruniu, która jest podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa, wpisanym do prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą.

W skład Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Toruniu wchodzi dwie komórki organizacyjne działalności leczniczej: **Oddział Nadzoru Sanitarnego i Profilaktyki Zdrowotnej** (Sekcje: Nadzoru Przeciwepidemicznego oraz Ocen i Analiz, Higieny Środowiska, Nadzoru nad Bezpieczeństwem Żywności i Żywnienia, Nadzoru nad Chemikaliami i Środowiskiem Pracy, Higieny Dzieci i Młodzieży, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, Profilaktyki Zdrowotnej) i **Oddział Laboratoryjny** oraz komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy działalności pozamedycznej.

W Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Toruniu wdrożono w działalności kontrolnej system zarządzania jakością zgodny z wymaganiami normy *PN-EN ISO/IEC 17020:2012 Ocena zgodności – Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję*.

Jednolite procedury kontroli oparte na obowiązujących przepisach prawnych, usystematyzowane planowanie kontroli, dokumentowanie sprawowanego nadzoru oraz wykwalifikowana kadra, systematycznie doskonaląca swoje umiejętności zawodowe, zapewniają skuteczną realizację zadań organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W działalności laboratoryjnej funkcjonuje system zarządzania zgodny z normą *PN-EN ISO IEC 17025:2018-02P „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”*. Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Toruniu wykonujące badania w szerokim zakresie (badania żywności, wody, różnego rodzaju badania środowiskowe i inne), dysponujące wykwalifikowaną kadrą, odpowiednio przygotowaną infrastrukturą, w tym nowoczesną aparaturą, stanowi istotny instrument nadzoru. W celu zapewnienia maksymalnej wiarygodności wyników badań, a także spełnienia wymagań Unii Europejskiej, laboratoria badania żywności oraz wody pracują w ramach systemów zintegrowanych. Świadectwem kompetencji laboratorium badawczego Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Toruniu jest certyfikat akredytacji nr AB 583.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu na koniec 2023 r. figurowały 6.372 obiekty objęte nadzorem sanitarnym (w 2022 r. – 6.278), w tym 4.014 w Toruniu (w 2022 r. – 3.961) i 2.358 w powiecie ziemskim (w 2022 r. – 2.317). W 2023 r. przeprowadzono ogółem 2627 kontroli sanitarnych w 1866 obiektach (w 2022 r. – 2051 kontroli w 1632 obiektach), w tym w Toruniu przeprowadzono 1.963 kontrole w 1.386 obiektach (w 2022 r. – 1.502 kontrole w 1.188 obiektach). Podczas 316 kontroli sanitarnych przeprowadzonych w Toruniu (16,09%) stwierdzono różnego rodzaju nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań higieniczno-sanitarnych (w 2022 r. – 18,64%).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w 2023 r. wydał 1.052 decyzje administracyjne (w 2022 r. – 870), w tym 149 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości (w 2022 r. – 92); ponadto wydano 589 decyzji ustalających opłatę za czynności kontrolne, w wyniku których stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno-sanitarnych lub za czynności związane ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego (w 2022 r. – 500).

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej jak co roku skupiona była na ochronie zdrowia i życia mieszkańców.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu prowadzi stały monitoring oraz ocenę sytuacji sanitarno-epidemiologicznej na nadzorowanym terenie w oparciu o nadsyłane przez podmioty lecznicze i laboratoria medyczne zgłoszenia zachorowań i podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne lub wyniki badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych. W 2023 r. w wyniku dokonanych zgłoszeń chorób zakaźnych oraz podejrzeń chorób zawodowych przeprowadzono 4.260 wywiadów epidemiologicznych (w 2022 r. – 26.475). Zmniejszenie liczby przeprowadzonych wywiadów wynika ze znacznego polepszenia sytuacji epidemiologicznej związanej z zakażeniami SARS-CoV-2. Od 28 marca 2022 r. zakażenie wywołane SARS-CoV-2 lub zachorowanie na chorobę wywołaną tym wirusem (COVID-19) nie znajduje się na liście chorób zakaźnych powodujących powstanie obowiązku hospitalizacji, izolacji lub izolacji w warunkach domowych.

Prowadzono ponadto nadzór nad bezpieczeństwem żywności, wody do spożycia, wody w kąpieliskach, nad środkami zastępczymi, kosmetykami, higieną środowiska, higieną pracy czy nauczania i wychowania. Prowadzono również nadzór nad warunkami sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

W 2023 r. pobrano 1.390 próbek (w 2022 r. – 809) i przeprowadzono 10.072 badania laboratoryjne (w 2022 r. – 9.919).

Wykonano 23.687 oznaczeń (w 2022 r. – 22.296), w tym: 3.223 chemicznych (w 2022 r. – 2.617), 3.529 fizycznych (w 2022 r. – 4.689) oraz 16.935 mikrobiologicznych (w 2022 r. – 14.990).

Poza badaniami wykonywanymi w ramach nadzoru sanitarnego Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wykonywał również badania zlecane przez placówki służby zdrowia, producentów i dystrybutorów żywności oraz instytucje i osoby prawne odpowiedzialne za dostarczanie wody, w tym wody do spożycia przez ludzi, zakłady produkcyjne sprawdzające swoje środowisko pracy, a także mieszkańców Torunia.

Mam nadzieję, że niniejszy raport pozwoli Państwu bliżej zapoznać się ze specyfiką pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej i jej ważną rolą w zapewnieniu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Torunia.

***Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Toruniu***

Ewa Nowak-Wąsicka

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU PRZECIWEPIDEMICZNEGO ORAZ OCEN I ANALIZ

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w 2023 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu prowadzi monitoring oraz ocenę sytuacji sanitarno-epidemiologicznej na terenie powiatu toruńskiego grodzkiego oraz ziemskiego w oparciu o nadsyłane przez podmioty lecznicze i laboratoria medyczne zgłoszenia zachorowań i podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne oraz wyniki badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych.

Podmioty lecznicze dokonują ww. zgłoszeń w formie papierowej oraz przy pomocy systemów teleinformatycznych (Epibaza, SEPIS). Rejestracja zgłoszeń odbywa się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny.

W 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu z terenu Torunia wpłynęło: 4556 podejrzeń lub potwierdzeń zachorowań na choroby zakaźne, dodatnich wyników badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych oraz 166 przypadków pokąsań przez zwierzęta.

Z powodu zachorowania na chorobę zakaźną w 2023 r. odnotowano 40 zgonów (w 2022 r. – 161); ich przyczyną było:

- zakażenie wirusem SARS-CoV-2 (2023 r. – 25 przypadków; 2022 r. – 143);
- zapalenie jelita cienkiego i grubego wywołane przez *Clostridioides difficile* (2023 r. – 3 przypadki; 2022 r. – 13);
- posocznica wywołana przez *Streptococcus pneumoniae* (2023 r. – 2 przypadki; 2022 r. – 0);
- posocznica nieokreślona (2023 r. – 1 przypadek; 2022 r. – 0);
- posocznica wywołana przez paciorkowce z grupy A (2023 r. – 2 przypadki; 2022 r. – 3);
- gruźlica płuc (2023 r. – 1 przypadek; 2022 r. – 1);
- grypa (2023 r. – 4 przypadki; 2022 r. – 1);
- zapalenie płuc wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* (2023 r. – 1 przypadek; 2022 r. – 0);
- podejrzenie zachorowania na chorobę Creutzfeldta-Jakoba (2023 r. – 1 przypadek; 2022 r. – 0).

Sytuację epidemiologiczną powiatu toruńskiego grodzkiego w analizowanym okresie oceniono jako stabilną. Odnotowano znaczący spadek liczby zgłaszanych zakażeń układu oddechowego wywołanych przez wirusa SARS-CoV-2.

W omawianym okresie odnotowano znaczący wzrost liczby zachorowań na ospę wietrzną, boreliozę oraz zakażenia wywołane przez *Streptococcus pyogenes* (róża, posocznica, płonica) i *Streptococcus pneumoniae*. Zarejestrowano więcej przypadków krztuśca, grypy potwierdzonej testem molekularnym oraz przypadków pokąsań przez zwierzęta.

W 2023 r., w odniesieniu do 2022 r., zgłoszono podobną liczbę zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B, wirusowe zapalenie wątroby typu C, gruźlicę, kiłę, rzeżączkę, neuroinfekcje oraz nowowykrytych zakażeń HIV. W omawianym okresie zgłaszano pojedyncze przypadki zachorowań na nagminne zapalenie przyusznic (świnka), zespołu nabytego upośledzenia odporności (AIDS), legionelozę, inwazyjne zakażenie *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W 2023 r., w porównaniu do 2022 r., znaczącej poprawie uległa sytuacja w zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń jelitowych.

Wybrane choroby zakaźne w Toruniu w latach 2019 – 2023
Liczba zachorowań i zapadalność na 100 tys. mieszkańców

	2019 r.		2020 r.		2021 r.		2022 r.		2023 r.	
Jednostka chorobowa	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.
Różyczka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Świnka	12	5,9	3	1,5	1	0,5	0	0	2	1,0
Ospa wietrzna	629	311,7	328	162,8	265	134,0	794	404,5	1126	576,7
Krztusiec	17	8,4	13	6,5	0	0	2	1,02	5	2,6
Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe	418	202,7	158	78,4	362	183	543	276,6	324	165,9
WZW typu B	26	12,9	23	11,4	18	9,1	19	9,7	21	10,8
WZW typu C	29	14,4	9	4,5	14	7,1	15	7,6	17	8,7
Plonica	397	196,7	67	33,3	26	13,1	73	37,2	234	119,8
Borelioza	40	19,8	50	24,8	29	14,7	40	20,4	58	29,7
Gruźlica	19	9,5	16	7,9	16	8,1	24	12,2	21	10,8
COVID-19	0	0	11148	5534,0	17180	8685,0	17225	8774,9	1917	981,8

Choroby zakaźne objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych

Choroby zakaźne, zwłaszcza u dzieci, są nadal realnym zagrożeniem. Sytuacja epidemiologiczna w tym przypadku jest w znacznym stopniu uzależniona od poziomu realizacji szczepień ochronnych.

Spośród chorób podlegającym obowiązkowym szczepieniom ochronnym w 2023 r. w Toruniu wystąpiło 5 przypadków zachorowania na krztusiec oraz 2 przypadki zachorowań na nagminne zapalenie przyusznic (świnka).

W analizowanym okresie, podobnie jak w poprzednich latach, nie zgłaszano zachorowań na różyczkę oraz odrę.

Krztusiec (koklusz) jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego wieku dziecięcego wywołaną przez pałeczki *Bordetella pertussis*.

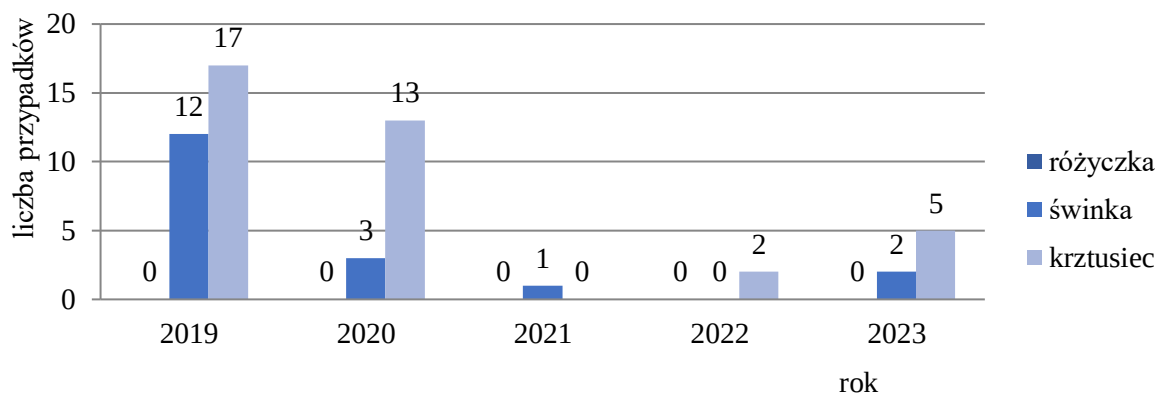
W 2023 r. odnotowano 5 przypadków krztuśca wśród osób zamieszkałych w Toruniu. Zachorowanie rozpoznano u 4 miesięcznego niemowlęcia płci męskiej, 2 chłopców w wieku 3 i 16 lat oraz 2 kobiet w wieku 31 i 63 lat. Zachorowania rozpoznano na podstawie objawów klinicznych oraz wyników badań serologicznych w kierunku obecności swoistych przeciwciał w krwi. Z powodu zachorowania hospitalizowano niemowlę oraz 2 chłopców. Kobiety leczono w warunkach ambulatoryjnych.

Na podstawie zebranych wywiadów epidemiologicznych ustalono, że szczepienia przeciwko krztuścowi przeprowadzono u 3 letniego oraz 16 letniego chłopca. U noworodka nie rozpoczęto realizacji szczepień przeciwko krztuścowi. Stanu uodpornienia kobiet przeciwko omawianej chorobie nie ustalono.

Chorobą zakaźną, wieku dziecięcego o etiologii wirusowej jest **nagminne zapalenie przyusznic (świnka)**. Wirus świnki atakuje ślinianki powodując ich bolesnym obrzęk. Choroba jest przyczyną wielu poważnych powikłań m.in.: zapalenia mózgu oraz opon mózgowo rdzeniowych, a także zapalenia mięśnia sercowego.

W 2023 r. w Toruniu zarejestrowano 2 przypadki nagminnego zapalenia przyusznic (2022 r. – 0 przypadków). Zachorowała 8 letnia dziewczynka oraz 6 letni chłopiec. Chorych leczono w przychodniach. Na podstawie przesłanych zgłoszeń ustalono, że dzieci były zaszczepione przeciwko śwince.

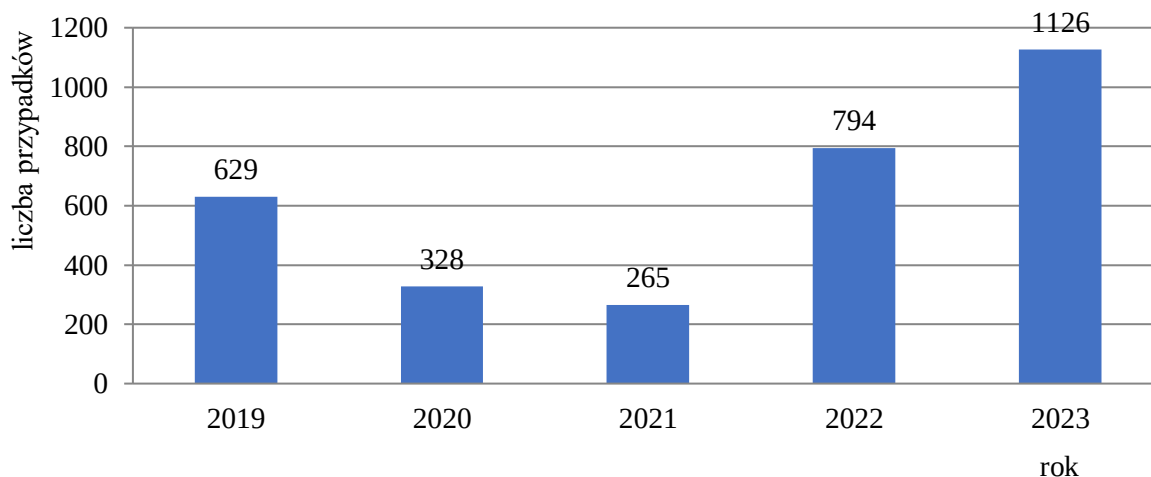
Zachorowania na różyczkę, świnkę oraz krztusiec w latach 2019-2023 na terenie miasta Torunia



Ospa wietrzna jest jedną z najczęściej rozpoznawanych wirusowych chorób zakaźnych wieku dziecięcego. W analizowanym okresie, w porównaniu z 2022 r., odnotowano o 41,8% więcej przypadków zachorowań na ospę wietrzną (2023 r. – 1126 przypadków, 2022 r. – 794). Zachorowało 542 dziewcząt/kobiet (48,1% ogółu zachorowań) oraz 584 chłopców/mężczyzn (51,9% ogółu zachorowań). Najwięcej przypadków ospy wystąpiło w grupie dzieci do 9 roku życia (973 przypadki – 86,4%). Leczeniem ambulatoryjnym objęto 1122 chorych; w przypadku 4 osób konieczne było wdrożenie leczenia szpitalnego.

Najskuteczniejszym działaniem profilaktycznym zapobiegającym tej chorobie jest szczepienie. Na podstawie przesłanych przez podmioty lecznicze zgłoszeń zachorowań ustalono, że 1094 chorych nie było zaszczepionych przeciwko ospie wietrznej. Zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień obowiązkowe szczepienia przeciwko ospie wietrznej prowadzi się wyłącznie u dzieci narażonych na zakażenie ze względu na obciążenie niektórymi ciężkimi chorobami lub ze względów środowiskowych. Wysoka zapadalność na ospę wietrzną, najczęściej występująca wśród dzieci, potwierdza zasadność objęcia szczepieniami ochronnymi pozostałe dzieci.

Zachorowania na ospę wietrzną w latach 2019-2023 na terenie miasta Torunia

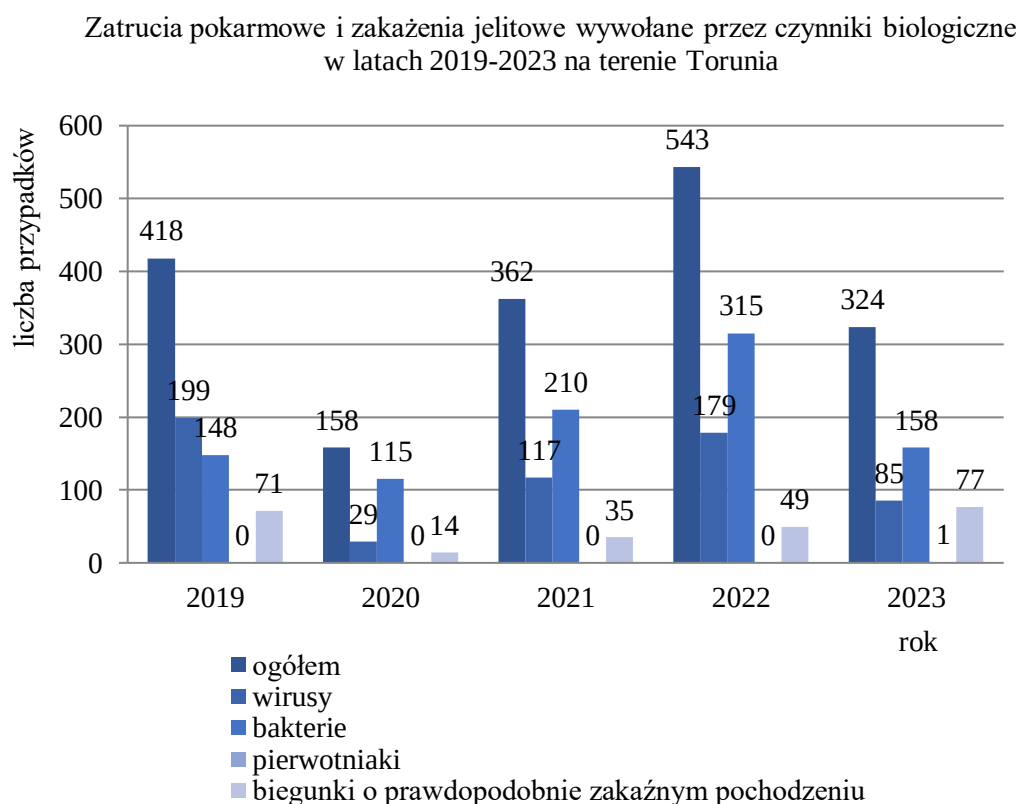


Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe wywołane przez czynniki biologiczne

Zatrucia i zakażenia pokarmowe to grupa chorób o bardzo zróżnicowanej etiologii, wyodrębniona w nadzorze epidemiologicznym ze względu na ważną rolę w zdrowiu publicznym. Główną przyczyną zachorowań jest spożycie pokarmu skażonego drobnoustrojami (wirusami, bakteriami, pasożytami) lub ich toksynami. W przypadku wirusów do zakażenia dochodzi również poprzez kontakt z osobą chorą lub kontakt z powierzchniami zanieczyszczonymi wirusami. Zapadalność na te jednostki chorobowe jest związana ze stanem sanitarno-higienicznym obiektów produkcji i obrotu żywnością, a także higieną przyrządzania i spożywania potraw w środowiskach domowych.

W 2023 r. w Toruniu odnotowano o 40,3% mniej przypadków zatruc pokarmowych i zakażeń jelitowych wywołanych przez biologiczne czynniki chorobotwórcze (2023 r. – 324 przypadki, 2022 r. – 543). W analizowanym okresie zarejestrowano:

- 158 zachorowań o etiologii bakteryjnej (2022 r. – 179);
- 85 zakażeń jelitowych wywołanych przez wirusy (2022 r. – 315);
- 4 przypadki zachorowań wywołanych przez pierwotniaka *Giardia lamblia* (2022 r. – 0);
- 77 przypadków biegunk o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (2022 r. – 49).

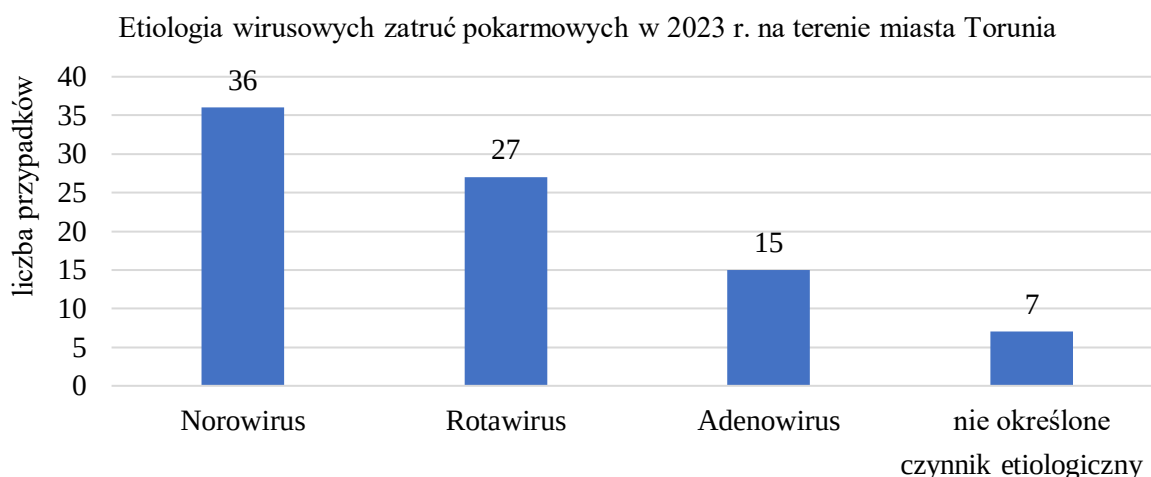


Wirusowe zakażenia jelitowe

W analizowanym okresie, w porównaniu do 2022 r. zgłoszono o 73% mniej przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (2023 r. – 85 przypadków, 2022 r. – 315). Analizy czynników etiologicznych wykazały, że w 2023 r. w grupie wirusowych zakażeń jelitowych dominowały zachorowania wywołane przez **Norowirusy** – zgłoszono 36 przypadków zachorowań (2022 r. – 104). Ponadto w 2023 r. zgłoszono zakażenia wywołane przez: **Rotawirusy** – 27 przypadków (2022 r. – 163), **Adenowirusy** – 15 przypadków (2022 r. – 46). W 7 przypadkach nie ustalono czynnika etiologicznego (2022 r. – 2).

Zachorowało 48 mężczyzn (56,5%) oraz 37 kobiety (43,5%). Spośród 85 zgłoszonych przypadków 53 zachorowania (62,4%) dotyczyły dzieci do lat 2 (2022 r. – 71 przypadków, 22,5%). Z powodu zachorowania w analizowanym okresie hospitalizacji wymagało 73 chorych (85,9%), w tym 50 dzieci do 2 roku życia (94,3%). W analogicznym okresie 2022 r. hospitalizowano 216 chorych, w tym 65 dzieci do 2 roku życia. U 12 pacjentów wdrożono leczenie ambulatoryjne (2022 r. – 99 przypadków).

W analizowanym okresie nie zgłaszano przypadków zachorowań na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu A. Ostatnie przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu A zgłoszono w 2019 r.



W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., zgłoszono 1 ognisko wirusowych zakażeń jelitowych. Objawy nieżytu żołądkowo-jelitowego wystąpiły u 2 niemowląt w Oddziale Intensywnej Terapii i Patologii Noworodka Szpitala Specjalistycznego dla Dzieci i Dorosłych Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. L. Rydygiera w Toruniu.

Na podstawie przeprowadzonych badań kału pobranego od chorych ustalono, że ognisko miało charakter koinfekcji. Czynniki etiologiczne zakażeń były Rotawirusy oraz Norowirusy. W trakcie prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego nie ustalono źródła zakażeń dla chorych niemowląt. Do wystąpienia zakażeń w oddziale mogło przyczynić się nieefektywne realizowanie procedury mycia i dezynfekcji rąk przez osoby sprawujące opiekę nad niemowlętami oraz nieskuteczne dezynfekowanie powierzchni dotykowych w oddziale. Liczne obciążenia chorobowe dzieci sprzyjały wystąpieniu zachorowań.

Bakteryjne zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe

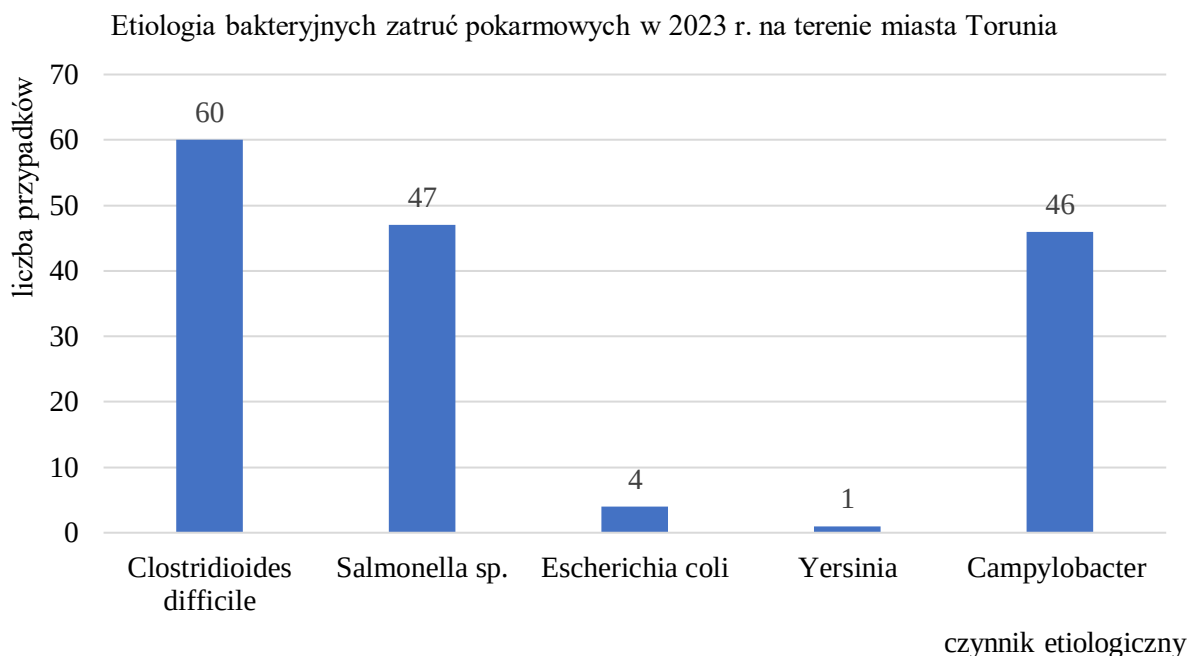
W 2023 r. odnotowano 158 przypadków bakteryjnych zakażeń pokarmowych, tj. o 11,7% mniej zachorowań niż w analogicznym okresie 2022 r. (179 przypadków).

W analizowanym okresie zgłoszono:

- 60 przypadków zakażeń jelitowych wywołanych przez toksynotwórcze laseczki *Clostridioides difficile* (2022 r. – 68);
- 47 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella sp.* (2022 r. – 38);
- 4 przypadki zakażeń jelitowych wywołanych przez *Escherichia coli* (2022 r. – 0);
- 1 przypadek zakażenia jelitowego wywołanego przez pałeczki *Yersinia* (2022 r. – 1);
- 46 przypadków innych określonych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Campylobacter* (2022 r. – 69).

W 2023 r. nie zgłoszono zachorowań wywołanych przez pałeczki *Shigella sp.* (2022 r. – 1).

Zakażenia wywołane przez toksynotwórcze laseczki *Clostridioides difficile* nadal pozostają dużym problemem ze względu na łatwość szerzenia się zakażeń, zwłaszcza w środowisku szpitalnym, w zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz domach pomocy społecznej. Problem stanowi również nawrotowy przebieg choroby i długotrwałe leczenie. W 2023 r. zakażenia jelita cienkiego i grubego wywołane przez *Clostridioides difficile* były przyczyną 3 zgonów (2022 r. – 13).



W 2023 r. odnotowano 3 ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych (2022 r. – 2). Czynnikiem etiologicznym zachorowań w ogniskach były pałeczki *Salmonella enteritidis*. Wszystkie ogniska zatruc pokarmowych wystąpiły w mieszkaniach prywatnych. W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., nie zgłaszano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych o etiologii bakteryjnej w obiektach żywienia zbiorowego (restauracje, bary).

W 3 ogniskach zachorowało łącznie 8 osób (3 osoby dorosłe oraz 5 dzieci). Leczenia szpitalnego wymagało 4 chorych dzieci. W kale pobranym od chorych stwierdzono obecność pałeczek *Salmonella enteritidis*. W toku prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych ustalono, że prawdopodobnym nośnikiem zatruc pokarmowych było: ciasto miodownik (ognisko nr 1), makaron carbonara (ognisko nr 2) oraz kotlety schabowe (ognisko nr 3). Do przygotowania każdej z ww. potraw użyto prawdopodobnie pierwotnie skażonych jaj kurzych. Czynniki sprzyjające występowaniu zachorowań w ogniskach było nieprzestrzeganie zasad higieny podczas przygotowania posiłków (brak mycia rąk oraz brak mycia/wyparzania jaj kurzych), a także brak lub zbyt krótki czas obróbki termicznej potraw.

Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do 2 lat

W 2023 r., w odniesieniu do 2022 r., zgłoszono zbliżoną liczbę przypadków zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do 2 roku życia (2023 r. – 39 przypadków, 2022 r. – 38). Zachorowało 19 chłopców oraz 20 dziewcząt. Z powodu zachorowań hospitalizowano 15 dzieci. Leczenie ambulatoryjne wdrożono w 23 przypadkach. W wyniku przeprowadzonych badań kału nie ustalono etiologii zachorowań.

Aby skutecznie zapobiegać występowaniu chorób przenoszonych drogą pokarmową należy zawsze przestrzegać tzw. **5 kroków do bezpiecznej żywności**:

1. Utrzymywać czystość rąk przed przygotowaniem i spożywaniem żywności oraz miejsc, w których są przyrządzane posiłki.
2. Oddzielać żywność surową od ugotowanej.
3. Poddawać żywność właściwej obróbce termicznej (gotowanie, pieczenie itp.).
4. Przechowywać żywność w prawidłowych warunkach chłodniczych.
5. Używać bezpiecznej wody i żywności.

Choroby przenoszone przez naruszenie ciągłości tkanek

W 2023 r. zgłoszono podobną jak w 2022 r. liczbę przypadków **wirusowego zapalenia wątroby typu B [wzw typu B]** (2023 r. – 21 przypadków, 2022 r. – 19).

Zachorowało 8 kobiet oraz 13 mężczyzn. Zakażenia potwierdzono u osób w wieku powyżej 30 lat. Najwięcej zachorowań wystąpiło w grupie wiekowej 35 – 39 lat oraz 45 – 49 lat (po 5 przypadków). Leczenia szpitalnego wymagały 2 osoby. Pozostałych chorych leczono w warunkach ambulatoryjnych. Skutecznym sposobem zapobiegania zakażeniom wywołanym przez wirus zapalenia wątroby typu B są szczepienia ochronne. Na podstawie zgromadzonej dokumentacji ustalono, że 15 osób nie było zaszczepionych przeciwko wzw typu B, w 3 przypadkach stanu uodpornienia nie ustalono. Analiza możliwych dróg zakażeń wykazała, że osoby chore miały wykonywane zabiegi medyczne wymagające przerwania ciągłości tkanek (operacje, iniekcje, pobrania krwi, wlewy dożylnie, leczenie stomatologiczne), poddawały się także zabiegom niemedycznym, podczas których może dojść do zakażenia (tatuazowanie). Prawdopodobnie 1 osoba była narażona na zakażenie wirusem HBV w środowisku pracy (pracownik sortowni śmieci).

W 2023 r. odnotowano 17 przypadków **wirusowego zapalenia wątroby typu C [wzw typu C]** (2022 r. – 15); nie odnotowano zachorowań o ostrym przebiegu (2022 r. – 1). Zakażenia potwierdzono u 12 kobiet i 5 mężczyzn. Najwięcej zachorowań zarejestrowano w grupie wiekowej 45 – 49 lat (4 przypadki). Hospitalizowano 3 chorych. Leczenie ambulatoryjne wdrożono w 14 przypadkach. W trakcie prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych ustalono, że źródeł zakażeń należy upatrywać w wykonanych zabiegach medycznych jak i zabiegach niemedycznych (zranienia w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, wykonywanie tatuazu). Na zakażenie wirusem HCV w środowisku pracy narażona była 1 osoba pracująca w podmiocie leczniczym (salowa). Z powodu braku możliwości czynnego uodparniania przeciwko wzw typu C kluczowe w profilaktyce zakażeń HCV jest upowszechnianie wiedzy i edukacja o medycznych i pozamedycznych drogach przenoszenia zakażenia.

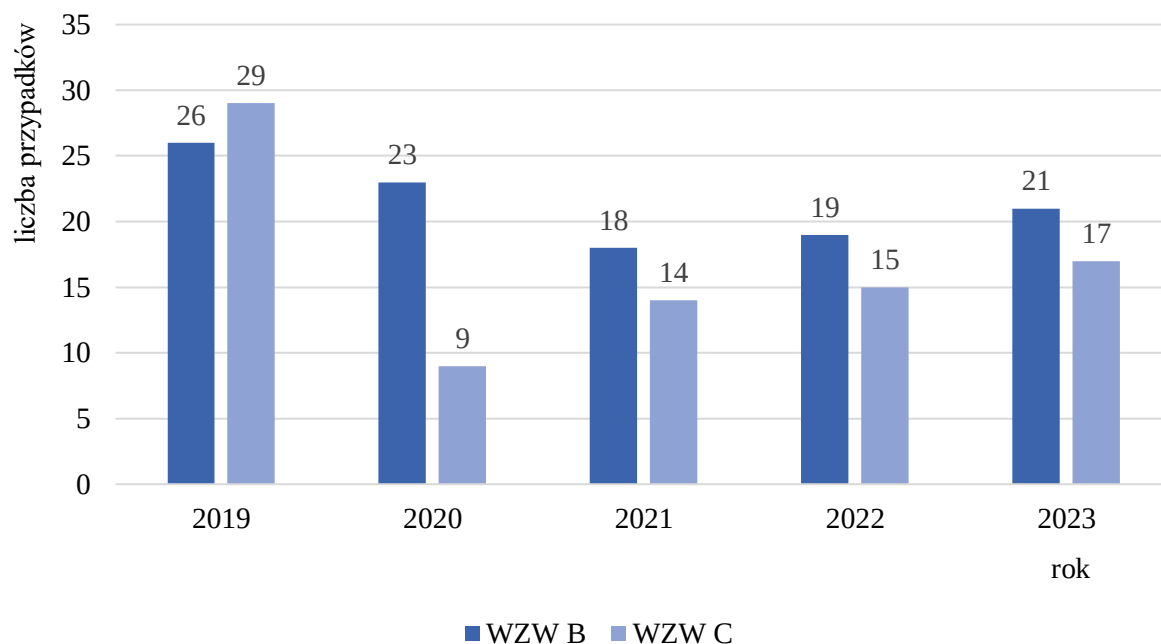
Osoby szczególnie narażone na zakażenie w wyniku styczności z osobą zakażoną wirusem HBV kierowane są – w ramach działań przeciwepidemicznych podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną – do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej celem przeprowadzenia obserwacji lekarskiej i wykonania szczepień przeciwko wzw typu B w przypadku ich braku. W 2023 r. w stosunku do osób ze styczności z chorym na wzw typu B wystosowano 29 pism do lekarzy POZ (18 pism dotyczyło przeprowadzenia obserwacji lekarskiej, 11 pism w sprawie uzupełnienia szczepień przeciwko wzw typu B).

W 2023 r. na szczepienia przeciwko wzw typu B skierowano także 12 osób zakażonych HCV.

W 2023 r. zgłoszono 17 przypadków nowo wykrytych zakażeń **wirusem HIV** (2022 r. – 13). Zakażenia potwierdzono u 2 kobiet oraz 15 mężczyzn. Wirusa HIV wykryto u osób w wieku 25 – 51 lat. Z powodu zakażenia hospitalizowano 3 osoby, pozostałych zakażonych leczono w warunkach ambulatoryjnych.

W 2023 r. zgłoszono 2 przypadki **zespołu nabytego upośledzenia odporności – AIDS** (2022 r. – 1). Zachorowało 2 mężczyzn w wieku 46 i 51 lat.

Zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B i C w latach 2019-2023
na terenie miasta Torunia



Gruźlica

Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez prątki gruźlicy. To choroba wielonarządowa, która atakuje wszystkie organy i tkanki, a zwłaszcza układ oddechowy. W 2023 r. zarejestrowano 21 przypadków gruźlicy (2022 r. – 24). Zachorowało 5 kobiet i 16 mężczyzn. Wszystkie osoby chore wymagały leczenia szpitalnego. Zachorowania wystąpiły u osób w wieku 30 – 84 lat; odnotowano 1 zgon z powodu gruźlicy (2022 – 1).

Od 2013 r. realizowany jest „**Program reorganizacji systemu nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą w województwie kujawsko-pomorskim**”. Głównym celem programu jest nadzór nad osobami z najbliższego kontaktu z osobą chorą w miejscu pracy lub miejscu zamieszkania.

W 2023 r. nadzorem przeciwepidemicznym objęto 21 osób chorych oraz 68 osoby z bliskiego kontaktu z chorymi.

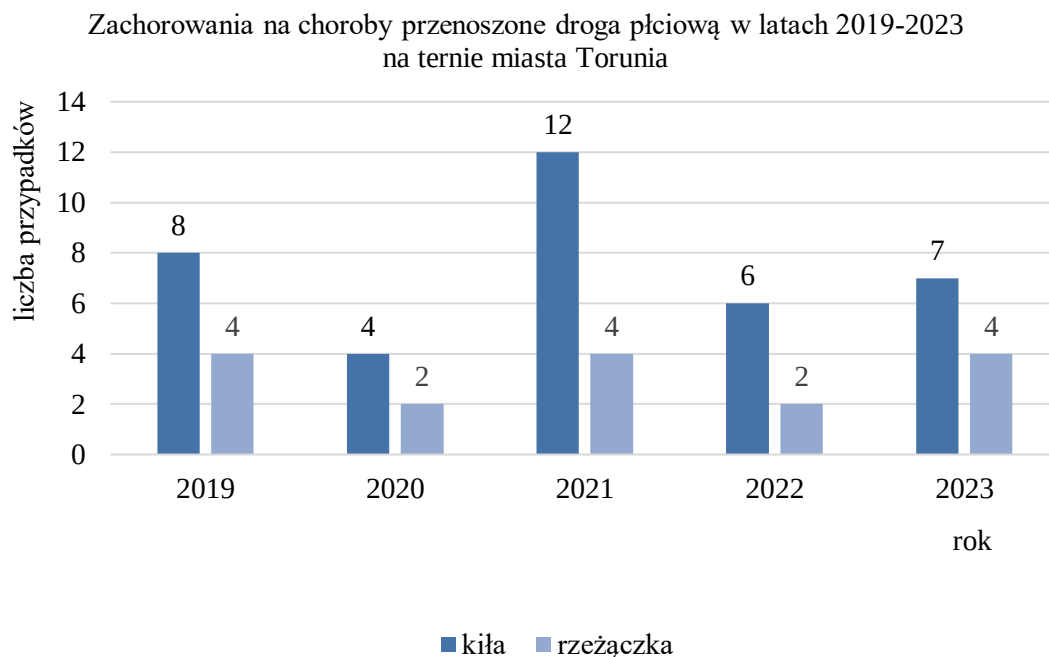
Choroby przenoszone drogą płciową

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu rejestruje zachorowania na choroby zakaźne przenoszone drogą płciową od lipca 2013 r.

W 2023 r. zgłoszono 7 przypadków **kili** (2022 r. – 6); wszystkie dotyczyły mężczyzn w wieku 22 – 57 lat. Z powodu zachorowania leczenia szpitalnego wymagało 3 mężczyzn. Zakażenia rozpoznano na podstawie objawów klinicznych oraz szczegółowych badań serologicznych surowicy krwi, w których uzyskano wyniki specyficzne dla zakażenia krętkiem białym (*Treponema pallidum*).

W 2023 r. odnotowano 4 przypadki **rzeżączki** (2022 r. – 2); zakażenie zdiagnozowano u 22 letniej kobiety oraz 3 mężczyzn w wieku 26, 28 oraz 37 lat. Zachorowania rozpoznano na podstawie objawów klinicznych oraz badań mikrobiologicznych, w których stwierdzono dwoinki rzeżączki (*Neisseria gonorrhoeae*).

Na podstawie zgłoszeń przesłanych przez lekarzy ustalono, że osoby zakażone krętkiem białym lub dwoinką rzeżączki podejmowały ryzykowne zachowania seksualne (przypadkowe kontakty heteroseksualne bez zabezpieczenia, mężczyźni mając kontakty seksualne z mężczyznami).



Choroby przenoszone przez kleszcze

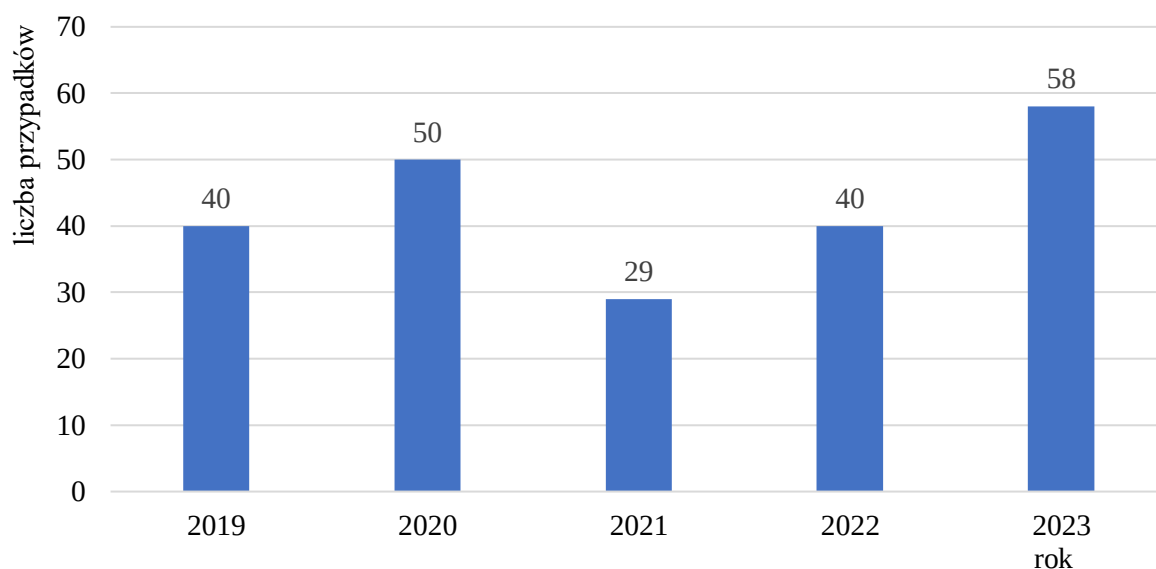
Borelioza (choroba z Lyme) jest wieloukładową chorobą zakaźną przenoszoną przez kleszcze, wywołwana przez krętki *Borrelia burgdorferi*. W jej przebiegu można wyodrębnić fazę wczesną i późną choroby. Dla wczesnej postaci choroby charakterystyczne jest występowanie rozległej zmiany skórnej (rumienia). W późnej fazie zachorowania dochodzi do zakażenia wielu narządów i układów (nerwowego, kostno-stawowego, krążenia).

W 2023 r. na terenie powiatu toruńskiego grodzkiego odnotowano o 45% więcej przypadków zachorowań na boreliozę niż w 2022 r. – zgłoszono 58 zachorowań (2022 r. – 40). Boreliozę rozpoznano u 30 kobiet oraz 28 mężczyzn. Zmiana skórna (rumień wędrujący) wystąpiła u 57 pokaszanych, u 1 osoby chorej wystąpiły objawy neuroboreliozy. Leczenie ambulatoryjne wdrożono w przypadku 57 chorych, 1 pacjent wymagał leczenia szpitalnego. Badania diagnostyczne w kierunku zakażenia krętkami *Borrelia burgdorferi* wykonano u 11 osób. Wszystkie przypadki choroby z Lyme można powiązać z ekspozycją na zakażone kleszcze w czasie pobytu w lasach, na polach, działkach i w innych miejscach ich bytowania. Wobec braku możliwości czynnego uodparniania przeciwko boreliozie, podnoszenie wiedzy społeczeństwa odnośnie stosowania odpowiednich zabezpieczeń chroniących przed kleszczami (noszenie właściwej odzieży i obuwia, stosowanie repelentów) oraz właściwego postępowania w przypadku ukłucia przez kleszcze, ma duże znaczenie w profilaktyce tej choroby.

W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., nie odnotowano ani jednego przypadku **kleszczowego zapalenia mózgu** – wirusowej choroby ośrodkowego układu nerwowego przenoszonej przez kleszcze.

Zachorowanie na kleszczowe zapalenie mózgu po raz pierwszy zgłoszono Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Toruniu w 2021 r.

Borelioza w latach 2019-2023 na terenie miasta Torunia

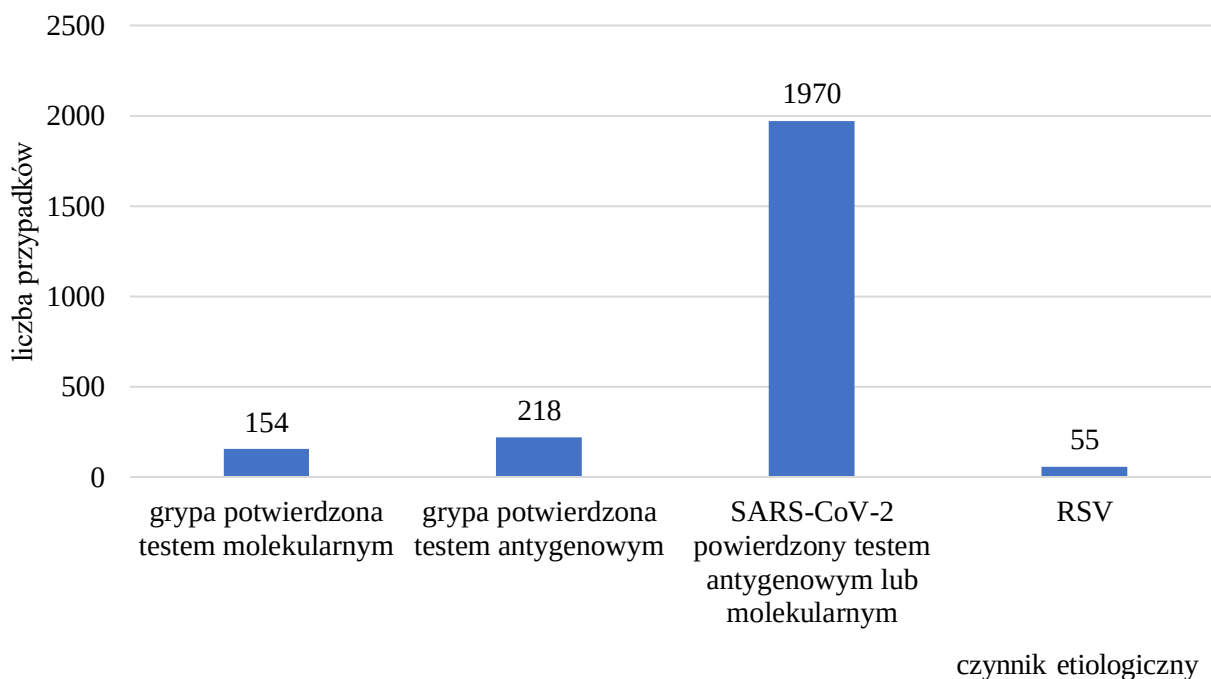


Zakażenia dróg oddechowych

Infekcje dróg oddechowych należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych. W 2023 r. zmianie uległ sposób rejestracji przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zakażeń dróg oddechowych wywołanych przez biologiczne czynniki chorobotwórcze. Na potrzeby nadzoru podmioty lecznicze mają obowiązek zgłaszać zachorowania na: **grypę**, **COVID-19** (zakażenie **SARS-CoV-2**) oraz **RSV** (*respiratory syncytial virus*).

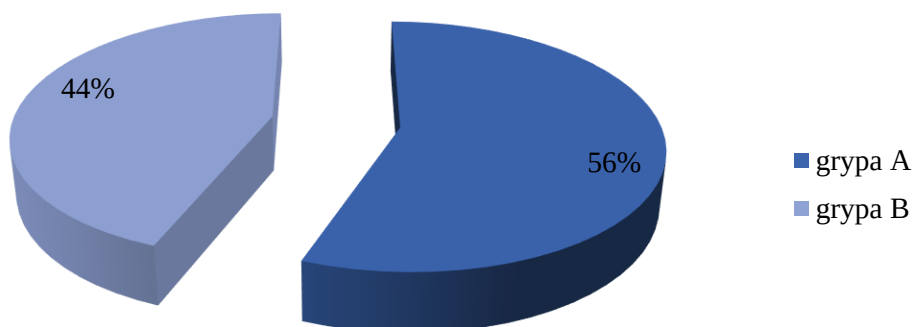
W 2023 r. zgłoszono 154 przypadki grypy potwierdzonej testem molekularnym, 218 przypadków grypy potwierdzonej testem antygenowym, 1970 przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (potwierdzonych testem antygenowym lub molekularnym) oraz 55 przypadków RSV.

Etiologia zakażeń układu oddechowego na terenie miasta Torunia w 2023 r.



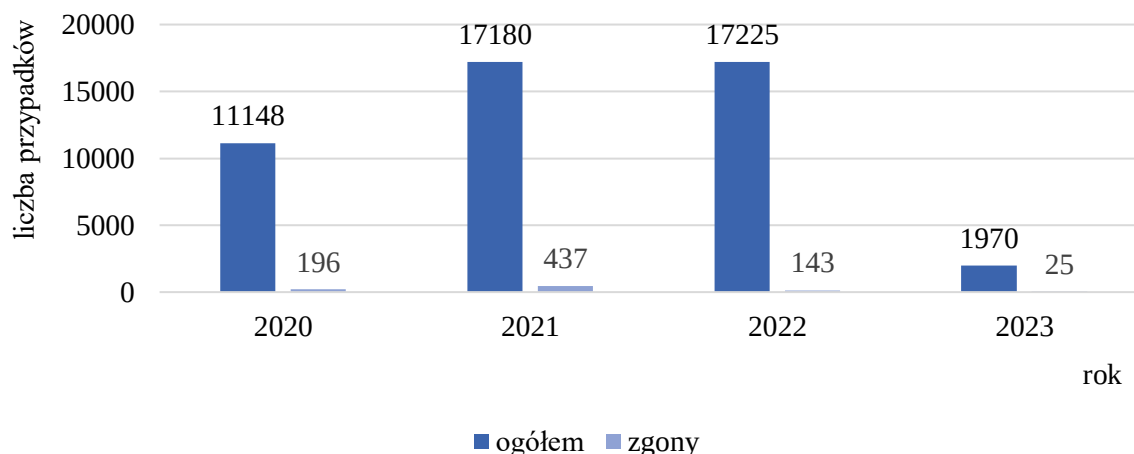
W 2023 r., w porównaniu do 2022 r., zgłoszono o 15% więcej przypadków zachorowań na gripę potwierdzoną testem genetycznym (2023 r. – 154 przypadki, 2022 r. – 134). U 86 osób (56% ogółu przypadków) zachorowanie wywołał wirus grypy typu A, natomiast u 68 osób (44% ogółu przypadków) wirus grypy typu B.

Wyniki badań genotypowych wirusa grypy w 2023 r. na terenie miasta Torunia

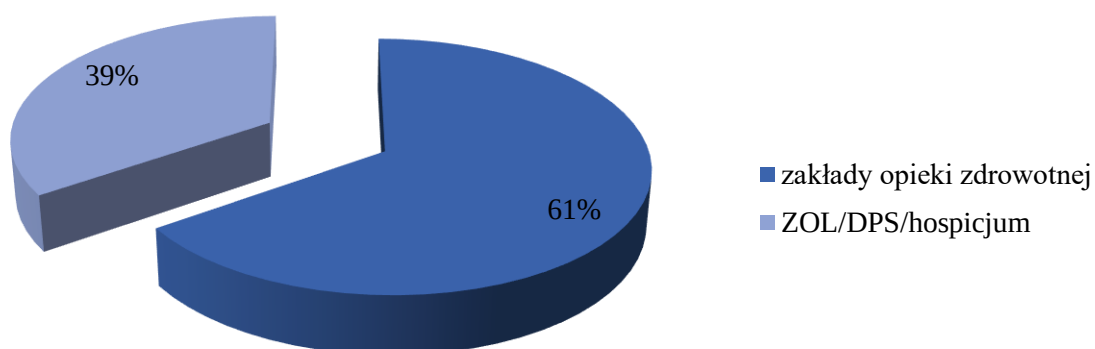


W 2023 r., w odniesieniu do 2022 r., odnotowano znaczący spadek liczby zakażeń wywołanych przez wirus SARS-CoV-2 (2023 r. – 1970 przypadków, 2022 r. – 17225). Z powodu zachorowania na COVID-19 zmarło 25 osób (2022 r. – 143 zgony).

Sytuacja zakażeń wirusem SARS-CoV-2 w latach 2020-2023 na terenie miasta Torunia



W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu zarejestrował 23 ogniska zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (2022 r. – 146). Zbiorowe zachorowania wystąpiły w placówkach opieki zdrowotnej (14 ognisk, tj. 61%) oraz ZOL/DPS/hospicjum (9 ognisk, 39%).



Państwowa Inspekcja Sanitarna od 2022 r. prowadzi nadzór molekularny nad wariantami wirusa SRAR-CoV-2. W 2023 r. do badań genetycznych przekazano 26 losowo wybranych próbek pobranych od mieszkańców Torunia, u których potwierdzono COVID-19. W 11 próbkach (42,3%) stwierdzono wariant omicron, w 15 próbkach (57,7%) stwierdzono inny wariant wirusa.

Neuroinfekcje

Zakażenie ośrodkowego układu nerwowego (OUN) stanowi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia. Najczęściej występującą postacią zakażeń OUN jest **zapalenie mózgu** oraz **zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (ZOMR)**.

Infekcje OUN mogą być wywołane przez bakterie, wirusy, grzyby lub pasożyty.

W 2023 r. zgłoszono 5 przypadków neuroinfekcji (2022 r. – 4):

- 1 przypadek neuroboreliozy;
- 1 przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych wywołany przez meningokoki (*Neisseria meningitidis*);
- 2 przypadki wirusowych zapaleń opon mózgowych;
- 1 przypadek zapalenia mózgu innego i nieokreślonego.

Wszyscy chorzy byli hospitalizowani, a rozpoznania potwierdzano na podstawie objawów klinicznych, ogólnego badania płynu mózgowo-rdzeniowego oraz diagnostycznych testów w kierunku najczęstszych czynników etiologicznych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych (posiewy, badania metoda RT-PCR, testy lateksowe).

Choroby inwazyjne

a) Choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes*

Od wielu lat dominującą postacią kliniczną inwazyjnego zakażenia wywołanego przez *Streptococcus pyogenes* jest **róża** – choroba skóry przebiegająca z ostrym stanem zapalnym skóry i tkanki podskórnej.

W 2023 r. zaobserwowano trzykrotny wzrost liczby zgłaszanych zachorowań na różę – zachorowanie potwierdzono u 33 osób (2022 r. – 11). Zachorowało 15 mężczyzn (45,5%) oraz 18 kobiet (54,5%). Chorobę rozpoznano u 1 dziecka (6 letni chłopiec) oraz 32 osób dorosłych w wieku od 36 do 93 lat. Hospitalizowano 23 osoby. Leczenie ambulatoryjne wdrożono w 10 przypadkach. Choroba zgłaszana jest na podstawie objawów klinicznych.

W 2023 r. odnotowano 9 przypadków posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (2022 r. – 3). Zachorowały 3 kobiety oraz 6 mężczyzn. Chorych leczono w warunkach szpitalnych. Posocznica wywołana przez *Streptococcus pyogenes* była przyczyną dwóch zgonów.

System nadzoru epidemiologicznego obejmuje również rejestrację nieinwazyjnego zakażenia *Streptococcus pyogenes* – **plonicę (szkarlatynę)**.

W 2023 r. zaobserwowano znaczący wzrost liczby zachorowań – zarejestrowano 234 przypadki (2022 r. – 73). Zachorowało 133 chłopców/mężczyzn (56,8%) oraz 101 dziewcząt/kobiet (43,2%). Wśród dzieci do 14 roku życia odnotowano 230 przypadków (98,3% ogółu zachorowań). Z powodu zachorowania hospitalizowano 2 osoby.

b) Choroby wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* (IChP)

Streptococcus pneumoniae (dwoinka zapalenia płuc, pneumokok) jest chorobotwórczym drobnoustrojem wywołującym **inwazyjną chorobę pneumokokową**. Najczęściej rejestrowaną postacią kliniczną inwazyjnej choroby pneumokokowej jest posocznica i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

W 2023 r. zgłoszono 17 przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej (2022 r. – 10); zarejestrowano:

- 14 przypadków posocznicy wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae*,
- 2 przypadki posocznicy z zapaleniem płuc wywołanego przez dwoinkę zapalenia płuc
- 1 przypadek zapalenia płuc wywołanego przez pneumokoki.

Zachorowało 14 mężczyzn oraz 3 kobiety. U chorych obecność pneumokoków potwierdzono w posiewach krwi. Zakażenia wywołane przez dwoinkę zapalenia płuc były przyczyną 3 zgonów.

Skuteczną metodą zapobiegania inwazyjnej chorobie pneumokokowej są szczepienia ochronne.

c) Choroby wywołane przez *Neisseria meningitidis*

W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., zgłoszono 1 przypadek choroby wywołanej przez *Neisseria meningitidis*. Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych rozpoznano u 5 letniej dziewczynki. Dziecko leczono w szpitalu. Zachorowanie rozpoznano na podstawie badania genetycznego płynu mózgowo-rdzeniowego oraz badania ogólnego płynu mózgowo-rdzeniowego.

d) Choroby wywołane przez *Haemophilus influenzae*

W 2023 r. zgłoszono 1 przypadek choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae* (2022 r. – 0). Posocznice rozpoznano u 91 letniej kobiety. Chorą hospitalizowano. Zachorowanie rozpoznano na podstawie posiewu krwi.

Pokasania przez zwierzęta oraz inne narażenia na zachorowania na wściekliznę

W 2023 r. zwierzęta pokąsały 166 osób – o 17,7% przypadków więcej niż w 2022 r. (141). Podobnie jak w poprzednich latach najczęstsze były pokasania przez psy (121) oraz koty (38). Ponadto odnotowano pokasania przez: szczury dzikie (2), nietoperze (2), wiewiórkę (1), tchórzofretkę (1). W 2023 r. jedna osoba była w sposób pośredni narażona na kontakt z wirusem wścieklizny (kot mający kontakt z padłym nietoperzem, u którego potwierdzono wściekliznę).

W ramach współpracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Inspekcją Weterynaryjną Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu przekazał Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Toruniu dane 102 właścicieli zwierząt, które pokąsały inne osoby celem przeprowadzenia obserwacji weterynaryjnej wykluczającej wściekliznę. W trakcie obserwacji u żadnego ze zwierząt nie potwierdzono wścieklizny.

Z powodu braku możliwości prowadzenia obserwacji weterynaryjnej szczepienia przeciwko wściekliznie przeprowadzono u 64 osób (38,5% ogółu pokąsanych). W 2022 r. ponarażeniowo zaszczepiono 54 osoby (38,0%).

Choroby rzadkie

W 2023 r. realnym zagrożeniem dla zdrowia publicznego stały się zakażenia wywołane przez pałeczki *Legionella pneumophila*. Zakażenie ww. bakterią może przebiegać łagodnie, podobnie do grypy lub powodować ciężkie zapalenie płuc zwane chorobą legionistów. *Legionella* bytuje w naturalnych lub sztucznych zbiornikach wodnych (basen), w wodnych systemach chłodzących i systemach nawilżania powietrza. Do zakażenia dochodzi w wyniku wdychania aerozolu wodnego skażonego pałeczkami *Legionella*. W 2023 r. na terenie województwa podkarpackiego odnotowano ogniska zakażeń ww. bakterią w podmiotach leczniczych (łącznie zachorowało 166 osób, 24 osoby zmarły).

W 2023 r. przypadki zachorowań odnotowano również w innych rejonach kraju; w Toruniu zgłoszono 1 przypadek zakażenia bakterią *Legionella pneumophila*. Legionelozę rozpoznano u 75 letniego mężczyzny. Chory z objawami infekcji (gorączka, duszności, osłabienie, biegunka, wymioty) zgłosił się do szpitala. U mężczyzny przeprowadzono badanie moczu, w którym wykryto antygen *Legionella pneumophila* serogrupa 1. W ramach prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego pobrano do badania próbki wody z mieszkania mężczyzny. W sieci wodnej stwierdzono znaczące przekroczenie norm dla serotypów od 2 do 14 *Legionella pneumophila*. Wydano zalecenia dla właścicieli mieszkania (zakaz używania natrysku). Sytuację omówiono także z władzami spółdzielni mieszkaniowej, celem wdrożenia działań mających na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody w sieci. Badania kontrolne przeprowadzone po dezynfekcji systemu zaopatrzenia mieszkań w ciepłą wodę użytkową nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych norm.

Wykonawstwo szczepień ochronnych

Program Szczepień Ochronnych w Polsce co roku jest aktualizowany Komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego; składa się z następujących części:

- I. Szczepienia obowiązkowe.
 - A. Szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży według wieku – kalendarz szczepień.
 - B. Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi.
 - C. C. Szczepienia poekspozycyjne.
- II. Szczepienia zalecane.
- III. Informacje uzupełniające – zasady szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym.
- IV. Ogólne zasady przeprowadzania i organizacji szczepień

Stan uodpornienia dzieci do 2 roku życia

Szczepieniom przeciwko gruźlicy podlegało 1471 noworodków, zaszczepiono 1.446, tj. 98,3%. Stan uodpornienia niemowląt w pierwszym roku życia przeciwko wzv typu B wyniósł 84,6% (1.244 dzieci).

W 2021 r. do PSO wprowadzono obowiązkowe szczepienia przeciwko rotawirusom. Z rocznika 2022 uodporniono 1.649 dzieci, tj. 92,9%, natomiast z rocznika 2023 uodporniono 966 dzieci, tj. 65,7%.

Od 2 miesiąca do 2 lat dzieci podlegają obowiązkowym cyklom szczepień przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, poliomyelitis, Haemophilus influenzae typu b oraz zakażeniom Streptococcus pneumoniae. W drugim roku życia dzieci zostały uodpornione przeciwko:

- błonicy, tężcowi i krztuścowi w 97,3% (1.726 dzieci);
- poliomyelitis w 97,2% (1.725 dzieci);
- Haemophilus influenzae typu b w 97,3% (1.727 dzieci);
- Streptococcus pneumoniae w 97,5% (1.730 dzieci);
- odrze, śwince, różyczce w 80% (1.419 dzieci).

**Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci do 2. roku życia
w latach 2019 – 2023 (procent zaszczepionych)**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
BCG	98	98,2	98,1	98,1	98,3
WZW typu B	85,2	87,6	87,2	86	84,6
Zakażenia rotawirusami	0	0	58,5	59,9	65,7
Błonica, tężec, krztusiec	97	96,2	97,6	97,3	97,3
Poliomyelitis	97	96,2	97,6	97,3	97,2
Haemophilus influenzae typu b	97	96,2	97,6	97,4	97,3
Streptococcus pneumoniae	97	96,2	97	97,5	97,5
MMR – odra, świnka, różyczka	82,6	79,5	82,2	76,7	80

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym

Stan uodpornienia dzieci w 6 roku życia (2276 dzieci), podlegającym w 2023 r. pierwszej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis wyniósł 69,2% (1574 dzieci). Od 2019 r. wprowadzono do PSO szczepienie przypominające przeciwko odrze, śwince i różyczce w 6 r. ż., z rocznika 2018 zaszczepiono 1563 dzieci (68,7%). Drugiej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi podlegała młodzież w 14 roku życia (2354 osoby), p/ko błonicy, tężcowi i krztuścowi zaszczepiono 1761 osób – 74,8%. Trzeciej dawce szczepienia przeciwko błonicy i tężcowi podlegała młodzież w 19 roku życia (1947 osób), zaszczepiono 1361 osób, tj. 69,9%. Pozostałe osoby zostaną zaszczepione w 2024 r.

**Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży szkolnej
w latach 2019 – 2023 (procent zaszczepionych)**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
błonica, tężec, krztusiec w 6 r. ż.	78,5	64,8	62,8	65,4	69,2
poliomyelitis w 6 r. ż.	78,5	64,8	62,8	65,4	69,2
MMR - odra, świnka, różyczka w 6 r. ż.	72	60,4	63,8	66,8	68,7
błonica, tężec, krztusiec w 14 r. ż.	84,7	67,2	71,6	73,5	74,8
Td - tężec, błonica w 19 r. ż.	94,3	66,5	63,7	69	69,9

**Realizacja wybranych szczepień zalecanych
w latach 2019 – 2023 (liczba zaszczepionych)**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
WZW typu A	300	524	343	246	435
Zakażenie Neisseria meningitidis	861	948	1055	1289	1201
Zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego	450	275	742	868	1556
Dur brzuszny	373	245	170	364	423
Kleszczowe zapalenie mózgu	725	720	589	773	857
Żółta gorączka	152	108	85	140	166
Grypa	9039	9018	13947	8670	11404

Wśród osób zaszczepionych przeciwko zakażeniom brodawczaka ludzkiego w 2023 r. nie wykazano osób szczepionych w ramach **powszechnego programu szczepień przeciw HPV** (dotyczy roczników 2010 i 2011).

Szczepienie przeciwko ospie wietrznej przeprowadzono w 2023 r. u 951 dzieci narażonych w ramach szczepień obowiązkowych i u 389 osób w ramach szczepień zalecanych.

Szczepienie przeciw tężcowi przeprowadzono w 2023 r. profilaktycznie u 594 osób oraz po narażeniu u 2.717 osób.

W 2023 r. zarejestrowano 28 **niepożądanych odczynów poszczepiennych** zgłoszonych przez lekarzy prowadzących działalność leczniczą – 27 łagodnych i 1 o charakterze poważnym.

W 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu zgłoszono z placówek ochrony zdrowia 450 osób uchylających się od obowiązku szczepień, w tym osoby dorosłe narażone na zakażenie wścieklizną oraz osobę szczególnie narażoną na zakażenie w wyniku styczności z osobą zakażoną wzv typu B, podlegające obowiązkowi szczepień (2022 r. – 452 osoby uchylające się od wykonania obowiązku szczepień, w tym 10 osób pokąsanych narażonych na zakażenie wścieklizną).

Ogółem w 2023 r. nie zaszczepiono zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych 373 osób (2022 r. – 273), w tym 11 osób pokąsanych przez nieznane psy.

Wystawiono 237 upomnień dotyczących wezwania do wykonania obowiązku szczepień, 42 postanowienia dotyczących zarzutów w sprawie egzekucji administracyjnej, 169 tytułów wykonawczych. Prowadzono także działania edukacyjne.

Wnioski

1. W 2023 r., w porównaniu do 2022 r., odnotowano znaczący wzrost liczby zachorowań na ospę wietrzną (o 41,8%), boreliozę (o 45%), różę (o 200%), płonicę (o 220%) oraz posocznicę wywołaną przez *Streptococcus pyogenes* (o 200%) i *Streptococcus pneumoniae* (o 70%).
2. Zarejestrowano więcej przypadków krztuśca, grypy potwierdzonej testem molekularnym oraz przypadków pokąsań przez zwierzęta.
3. W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., zgłoszono podobną liczbę zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B, wirusowe zapalenie wątroby typu C, gruźlicę, kiłę, rzeżączkę, neuroinfekcje oraz nowowykryte zakażenia HIV.
4. Zgłaszano pojedyncze przypadki zachorowań na: nagminne zapalenie przyusznic (świnka), zespołu nabytego upośledzenia odporności (AIDS), inwazyjne zakażenie *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.
5. W 2023 r. zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na chorobę legionistów (legionelozę).
6. Znaczącej poprawie uległa sytuacja w zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń jelitowych (o 40,3% mniej przypadków) w porównaniu do 2022 r.
7. Odnotowano znaczący spadek liczby zgonów z powodu zachorowania na chorobę zakaźną (2023 r. – 40 zgonów; 2022 r. – 161).
8. Niepokojąco wzrasta liczba rodziców uchylających się od obowiązku szczepień swoich dzieci, co w konsekwencji może doprowadzić do nawrotu epidemii groźnych chorób zakaźnych.
9. Powszechny program szczepień przeciw HPV realizujący założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030 zapewne znacząco przyczyni się do zmniejszenia liczby zachorowań na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY ŚRODOWISKA

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Woda przeznaczona do spożycia przez mieszkańców Torunia dostarczana jest z wodociągu Toruń, administrowanego przez Toruńskie Wodociągi Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Toruniu, ul. Rybaki 31-35. Wodociąg Toruń ujęty jest w grupie wodociągów raportowanych do Komisji Europejskiej.

Woda zasilająca wodociąg Toruń uzyskiwana jest z ujęcia powierzchniowego w Lubiczu oraz z ujęć podziemnych, zlokalizowanych w Jedwabnie (gm. Lubicz), Wielkiej Nieszawce i Toruniu – Czerniewicach.

W celu zapewnienia mieszkańcom Torunia dobrej i bezpiecznej wody do spożycia firma Toruńskie Wodociągi Sp. z o. o. prowadziła – zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 537) – wewnętrzną kontrolę jakości wody w oparciu o sporządzony i uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Toruniu harmonogram badań w zakresie monitoringu parametrów grupy A i parametrów grupy B.

W ramach nadzoru nad jakością wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w 2023 r. prowadził bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody do spożycia, pobierając do badań próbki wody w zakresie parametrów grupy A i parametrów grupy B, weryfikował wywiązywanie się producenta wody z realizacji badań jakości wody i przekazywania sprawozdań z badań jakości wody, monitorował wywiązywanie się z obowiązków mających na celu zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody, analizując przekazane sprawozdania z badań jakości wody.

Podstawę oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia stanowią wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294 ze zm.).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w 2023 r. ocenił wodę z wodociągu publicznego w Toruniu, zarządzanego przez firmę Toruńskie Wodociągi Sp. z o. o jako przydatną do spożycia przez ludzi.

Na podstawie prowadzonego monitoringu wewnętrznego producenta wody oraz nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu należy stwierdzić, że mieszkańcy Torunia zaopatrywani są w wodę bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, wolną od mikroorganizmów chorobotwórczych stanowiących potencjalne zagrożenie oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu. Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi na terenie miasta nie stanowi ryzyka dla zdrowia ludzi. Dzięki stosowaniu nowoczesnej technologii uzdatniania, bieżącemu monitorowaniu produkcji wody i sieci wodociągowej oraz stałemu monitorowaniu parametrów jakości wody, dostarczana jest woda o coraz lepszej jakości i lepszych walorach smakowych.

Na bezpieczną dla zdrowia jakość wody dostarczanej mieszkańcom Torunia miała również wpływ dobra współpraca producentów wody z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Toruniu. Prawidłowo i zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem prowadzona była kontrola wewnętrzna w celu zapewnienia należytej jakości produkcji, dystrybucji i kontroli jakości dostarczanej wody.

Dobra współpraca umożliwiała Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Toruniu dokonywanie bieżących ocen jakości produkowanej wody w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu w 2023 r. znajdowało się ponadto 5 indywidualnych ujęć wody, z których woda dostarczana jest w ramach działalności gospodarczej do budynków użyteczności publicznej i podmiotów działających na rynku spożywczym.

Jakość wody z 3 ujęć odpowiadała wymaganiom obowiązującego rozporządzenia; woda oceniona była jako przydatna do spożycia przez ludzi i nie stanowiła zagrożenia dla prowadzonej działalności gospodarczej.

Jakość wody pochodząca z 2 pozostałych ujęć, w tym z ujęcia Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. L. Rydygiera w Toruniu przy ul. Konstytucji 3 Maja 42, nie spełniała w badanym zakresie wymagań określonych w obowiązującym rozporządzeniu, w związku z czym obiekty te przełączyły się na wodę dostarczaną przez Toruńskie Wodociągi Sp. z o. o.

W związku z powyższym mieszkańcy Torunia od października 2023 r. nie mogą korzystać z bezpłatnego punktu czerpalnego wody z ujęcia przy ul. Konstytucji 3 Maja 42 (Szpital Specjalistyczny dla Dzieci i Dorosłych). Punkt ten nadal jest nieczynny.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.

W 2023 r. stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej nie budził większych zastrzeżeń. Nieprawidłowości stwierdzone w czasie kontroli dotyczyły bieżącego stanu sanitarno-higienicznego obiektów i usuwane były w wyznaczonym terminie.

Skontrolowano 148 zakładów fryzjerskich i kosmetycznych oraz 12 obiektów świadczących usługi hotelarskie.

W związku ze stwierdzonym złym stanem sanitarno-higienicznym właścicieli 3 zakładów usługowych (2 fryzjerskie i 1 kosmetyczny) ukarano grzywną w drodze mandatu karnego. Wydano 1 decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności, dotyczącą zakazu świadczenia usług kosmetycznych. Nieprawidłowości stwierdzono także w 3 obiektach świadczących usługi hotelarskie. Właścicieli 2 obiektów ukarano grzywną w drodze mandatu karnego; wydano 1 decyzję nakazującą doprowadzenie ścian w obiekcie do odpowiedniego stanu sanitarnego.

W zakładach usługowych, w których przy wykonywaniu zabiegów dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek, opracowane są i wdrożone procedury zapewniające ochronę klientów przed zakażeniami chorobami zakaźnymi. W przeważającej liczbie zakładów sterylizacja narzędzi prowadzona jest na miejscu przy użyciu autoklawu. W tych zakładach wnikliwej kontroli podlega sposób postępowania z narzędziami poddawanymi sterylizacji oraz kontrola samego procesu sterylizacji (wymagana jest stała kontrola przy wykorzystaniu testów fizykochemicznych oraz mikrobiologicznych).

Tylko nieliczne zakłady zlecają wykonanie procesu sterylizacji innym podmiotom, głównie centralnej sterylizatorni w szpitalu. W takich przypadkach sprawdzana jest procedura dotycząca transportu narzędzi do miejsca sterylizacji i po sterylizacji.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą w ostatnich latach wzmożony nadzór nad solariami. Kontrole prowadzone są w związku z przepisami ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. z 2017 r. poz. 2111), obejmując m. in. zagadnienia takie jak obowiązek całkowitego zakazu promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solarium oraz zakaz udostępniania solarium osobom nieletnim. Kontrolowane jest także spełnianie przez właścicieli solarium wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz. U. z 2018 r. poz. 275). Skontrolowano wszystkie 12 solarium funkcjonujących w Toruniu; wszystkie podmioty spełniały obowiązujące przepisy.

Pływalnie.

Na terenie Torunia znajduje się 17 pływalni, w tym 3 odkryte – zlokalizowane na Skarpie, na Bydgoskim Przedmieściu i na ul. Kujawskiej, stanowiące kompleks basenów letnich funkcjonujących wyłącznie latem oraz 2 pływalnie mieszane (kryto-odkryte) – zlokalizowane przy ul. Bażyńskich 9/17 i Bulwarze Filadelfijskim.

W 2023 r. z pływalni w Toruniu pobrano do badań 1.342 próby (w 2022 r. – 1.472); w tym 1.237 prób zostało pobranych przez zarządzających pływalniami w ramach kontroli wewnętrznej, a 105 prób zostało pobranych w ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu.

Przekroczenia oznaczanych parametrów w wodzie do kąpieli stwierdzono w 172 próbach, tj. w ok. 13% wszystkich zbadanych prób (w 2022 r. – w ok. 15%).

Jakość wody nie spełniała okresowo wymagań mikrobiologicznych wody do kąpieli w 7 pływalniach. Przyczyną takiej sytuacji była najczęściej stwierdzana ponadnormatywna wartość ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h. W kilku próbach wykryto pałeczki *Legionella sp.* oraz bakterie chorobotwórcze, takie jak *Pseudomonas aeruginosa*. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych przez zarządzających pływalniami uzyskano poprawę jakości wody w zakresie mikrobiologicznym.

Przekroczenia parametrów fizykochemicznych stwierdzono w 12 pływalniach. Najczęściej kwestionowanymi parametrami fizykochemicznymi był chloroform i ΣTHM (suma stężeń związków chloro- i bromometanu). W kilkudziesięciu próbach stwierdzono ponadnormatywną mętność. Zarządzający pływalniami po przeprowadzonych działaniach naprawczych uzyskali poprawę jakości wody w zakresie stwierdzonych parametrów fizykochemicznych.

Poprawy nie uzyskano jedynie w pływalni w II Liceum Ogólnokształcącym w Toruniu – obowiązuje decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu nakazująca doprowadzenie jakości wody do kąpieli w zakresie chloroformu do zgodnej z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach. W pływalni tej planowane jest w tym roku rozpoczęcie remontu kapitalnego.

W związku z bardzo wysokim przekroczeniem chloroformu i ΣTHM w brodziku do zabaw dziecięcych na odkrytej pływalni przy ul. Przy Skarpie, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał decyzję w sprawie natychmiastowego wyłączenia z eksploatacji ww. brodzika. W pozostałych nieckach tej pływalni oraz w nieckach w pływalniach odkrytych przy Szosie Bydgoskiej i przy ul. Kujawskiej również stwierdzono ponadnormatywne stężenia chloroformu i ΣTHM . W związku z powyższym zostały wydane decyzje nakazujące doprowadzenie jakości wody do kąpieli do zgodnej z obowiązującymi przepisami. Po doprowadzeniu wody w brodziku do zabaw dziecięcych do zgodnej z obowiązującymi wymaganiami brodzik na odkrytej pływalni przy ul. Przy Skarpie został uruchomiony. Zarządzający pływalnią zrealizował również nakaz poprawy jakości wody w zakresie chloroformu i ΣTHM w pozostałych nieckach basenowych.

Ponadnormatywną liczbę pałeczek *Legionella sp.* w natryskach stwierdzono w krytej pływalni II Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu.

W ramach nadzoru prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu, w wodzie ciepłej z natrysku w szatni damskiej i z natrysku w szatni męskiej stwierdzono średnie skażenie wody ciepłej pałeczkami *Legionella sp.*

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wystawił decyzję nakazującą doprowadzenie jakości wody ciepłej w ww. natryskach do zgodnej z wymaganiami obowiązującego rozporządzenia. Badania po przeprowadzonych działaniach naprawczych wykazały poprawę jakości wody ciepłej w badanych natryskach.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą.

W 2023 r. w Torunia skontrolowano stan sanitarny w 62 obiektach służby zdrowia, spośród 183 ujętych w ewidencji. Łącznie wydano 18 decyzji administracyjnych, ponadto wszczęto postępowanie administracyjne w kolejnych 2 podmiotach.

Dzięki sukcesywnie prowadzonym pracom modernizacyjno-budowlanym zauważalne jest podwyższanie standardu obiektów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne, a wprowadzane zmiany z pewnością pozytywnie wpływają na komfort pacjentów leczonych w tych placówkach. Część istniejących obiektów nadal wymaga jednak wykonania dodatkowych prac remontowych.

W Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. L. Rydygiera w Toruniu kontynuowano rozpoczęte w 2016 r. prace związane z rozbudową i modernizacją zespołu budynków przy ul. św. Józefa 53-59. Działania te wpłyną pozytywnie na istniejący problem niedostosowania części pomieszczeń szpitalnych do obowiązujących przepisów oraz na polepszenie standardu udzielanych świadczeń zdrowotnych.

W Specjalistycznym Szpitalu Miejskim im. M. Kopernika w Toruniu trwały prace remontowo-budowlane; w połowie 2023 r. Oddział Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Gastroenterologii oraz Pracownia Endoskopii zostały przeniesione do nowego budynku szpitala.

Zakład Opieki Paliatywno-Hospicyjnej dla Dzieci „Nadzieja” w Toruniu przestał funkcjonować przy ul. Włocławskiej 169B; jego działalność została przeniesiona do nowego obiektu przy ul. Służewskiej 7.

Utrzymaniem czystości w większości obiektów służby zdrowia zajmowały się firmy zewnętrzne. Postępowanie z bielizną (czystą i brudną) w skontrolowanych placówkach służby zdrowia nie budziło zastrzeżeń (nieprawidłowości odnotowano tylko w jednej placówce).

W zakresie gospodarowania odpadami medycznymi nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim nieodpowiedniej klasyfikacji odpadów medycznych. Uchybienia wynikały głównie z niepełnej wiedzy w przedmiotowej sprawie u osób kierujących podmiotami leczniczymi, w związku z czym w czasie kontroli prowadzono działania edukacyjne, dotyczące zasad właściwej klasyfikacji oraz warunków wstępnego magazynowania odpadów medycznych w obiektach służby zdrowia.

Nieprawidłowości w zakresie braku opracowanych i wdrożonych procedur dotyczących postępowania z czystą i brudną bielizną stwierdzono w jednej z toruńskich przychodni.

Skażenie sieci wewnętrznej instalacji wody ciepłej bakterią *Legionella sp.*

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294 ze zm.) nakłada obowiązek kontroli jakości wody w zakresie skażenia sieci wewnętrznej bakterią *Legionella sp.* na właścicieli lub zarządców budynków, w których prowadzona jest działalność lecznicza w postaci stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem ciepła woda użytkowa powinna odpowiadać wymaganiom wody przeznaczonej do spożycia oraz spełniać wymagania mikrobiologiczne jakim powinna odpowiadać woda ciepła, tj. wartość parametryczna liczby bakterii *Legionella sp.* w próbce wody nie może przekraczać 100 jtk/100 ml.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej liczby bakterii uzależnione jest od stopnia skażenia sieci instalacji wewnętrznej wody ciepłej, co również szczegółowo określa ww. rozporządzenie.

W grupie podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych stacjonarnych i całodobowych na terenie Torunia, w których wykonywane były badania wody ciepłej w kierunku obecności bakterii *Legionella sp.* mieści się łącznie 12 obiektów (w tym 6 szpitali, 3 zakłady opiekuńczo-lecznicze, 1 zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, 1 hospicjum oraz 1 obiekt w kategorii „inne”). Przekroczenia dopuszczalnych norm stwierdzono jedynie w dwóch z ww. obiektów (2 szpitale).

W jednym z ww. szpitali w 2023 r. dochodziło do kilkukrotnego przekroczenia liczby bakterii z rodzaju *Legionella sp.* w badanych próbkach wody, wskazujące na wysokie i bardzo wysokie skażenie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał decyzję dotyczącą doprowadzenia jakości wody ciepłej w badanych punktach szpitala do zgodnej z obowiązującymi przepisami. Dwukrotnie przeprowadzano kontrole sprawdzające, w zakresie wykonania jednego z obowiązków zawartych w ww. decyzji, tj. wyłączenia z eksploatacji urządzeń do rozpylania ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych, w których odnotowano znaczne przekroczenia liczby bakterii z rodzaju *Legionella sp.*

Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wystawił upomnienie wzywające podmiot leczniczy do wykonania obowiązku doprowadzenia jakości wody ciepłej w budynku szpitala do zgodnej z aktualnymi wymaganiami.

W rezultacie w przedmiotowym obiekcie przeprowadzono działania naprawcze poprzez: mechaniczne płukanie rur ciepłej wody i cyrkulacji (wykonane przez firmę zewnętrzną), dezynfekcję termiczną wody oraz wymianę perlatorów i słuchawek prysznicowych.

Na podstawie przedstawionych wyników badań laboratoryjnych próbek wody ciepłej pobranych z instalacji wewnętrznej szpitala po przeprowadzeniu działań naprawczych stwierdzono, iż aktualnie jakość wody ciepłej w zakresie badanego parametru *Legionella sp.* odpowiada wymaganiom wskazanym w obowiązujących przepisach.

W drugim z ww. szpitali w 2023 r. miało miejsce średnie skażenie wody ciepłej bakterią *Legionella sp.* Wydana została decyzja nakazująca doprowadzenie jakości wody ciepłej do zgodnej z wymaganiami określonymi w obowiązującym rozporządzeniu. W szpitalu natychmiast podjęto działania naprawcze w formie przegrzewu instalacji i systematycznych upustów wody; obecnie nie stwierdzono skażenia ww. bakterią.

W placówkach zapewniających całodobową opiekę oraz domach pomocy społecznej prowadzony jest stały monitoring jakości ciepłej wody użytkowej w zakresie skażenia pałeczką *Legionella sp.* Podmioty prowadzące tego typu placówki zobowiązane są do przedstawienia harmonogramu badań próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej.

W 2023 r. jedynie w 1 domu pomocy społecznej stwierdzono skażenie sieci wewnętrznej bakterią *Legionella sp.* Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał decyzję nakazującą natychmiastowe wyłączenie z eksploatacji natrysku w łazience, gdzie stwierdzono wysokie skażenie wody bakterią *Legionella sp.*, podjęcie działań interwencyjnych oraz doprowadzenie jakości wody w zakresie bakterii *Legionella sp.* do zgodnej z obowiązującymi przepisami. Po przeprowadzeniu działań interwencyjnych uzyskano wodę ciepłą o wymaganej jakości.

W 2023 r. przeprowadzono także badania wody ciepłej w placówkach oświatowo-wychowawczych. Łącznie skontrolowano 17 obiektów (1 żłobek, 3 przedszkola, 4 szkoły podstawowe, 6 szkół ponadpodstawowych, 1 zespół szkół, 2 internaty). W 15 stwierdzono ponadnormatywną liczbę bakterii *Legionella sp.*; stopień skażenia wody ciepłej był różny:

- skażenie bardzo wysokie występowało w 5 placówkach (1 żłobek, 2 szkoły podstawowe, 1 zespół szkół, 1 internat),
- skażenie wysokie występowało w 8 placówkach (2 przedszkola, 2 szkoły podstawowe, 4 szkoły ponadpodstawowe),
- skażenie średnie miało miejsce w 2 placówkach (1 przedszkole, 1 szkoła podstawowa).

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami wydano 14 decyzji i skierowano 1 wystąpienie w sprawie doprowadzenia jakości wody ciepłej do wartości zgodnych z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia.

W 5 placówkach uzyskano poprawę jakości wody ciepłej, która obecnie spełnia obowiązujące kryteria. W pozostałych obiektach zaplanowano dezynfekcję termiczną wody („przegrzew”), przeprowadzenie której ze względu na bezpieczeństwo jest możliwe dopiero w czasie ferii zimowych. Należy tu dodać, że w placówkach tych nie istnieje zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów, ponieważ do czasu zakończenia działań naprawczych i uzyskania pozytywnych wyników wody natryski wyłączone są z użycia.

W 2023 r. nie zarejestrowano zachorowania na legionellozowe zapalenie płuc wśród mieszkańców Torunia, wywołanego zakażeniem w miejscu zamieszkania.

U jednego z mieszkańców Torunia rozpoznano wprawdzie zapalenie płuc powyższego typu, stwierdzone po powrocie z urlopu, ale przeprowadzony wywiad epidemiologiczny oraz wyniki badań pozwoliły uznać, że do zakażenia bakterią *Legionella* sp. nie doszło w miejscu zamieszkania w Toruniu.

Tereny mieszkalne.

Nadal nie rozwiązany skutecznie w Toruniu jest problem zanieczyszczania ulic i miejsc ogólnodostępnych odchodami psów. Brak sprzątania odchodów przez właścicieli psów jest główną przyczyną złego stanu sanitarnego miasta pod tym względem.

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Toruniu wpłynęło 36 interwencji dotyczących m. in. złych warunków mieszkaniowych, gromadzenia odpadów, zaszczurzenia oraz uciążliwości powodowanych hałasem i przez gołębie.

Podczas rozpatrywania zgłoszonych interwencji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu współpracował z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, Strażą Miejską, Powiatowym Inspektoratem Weterynarii, Powiatowym Inspektoratem Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego, Urzędem Miasta Torunia oraz właścicielami i administratorami budynków.

Interwencje w sprawie warunków mieszkaniowych mieszkańcy Torunia kierują często bezpośrednio do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu, pomijając administratorów budynków czy inne instytucje, czyniąc w trakcie prowadzonego postępowania organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej odpowiedzialnym za brak poprawy stanu sanitarno-technicznego budynków.

Niepokojące jest zwiększenie liczby interwencji dotyczących zaszczurzenia. Wpływające interwencje dotyczyły nie tylko zaszczurzenia poszczególnych budynków, ale również całych osiedli.

Wnioski:

1. Na podstawie monitoringu jakości wody do spożycia, prowadzonego przez producentów wody w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu, należy stwierdzić, że woda dostarczana mieszkańcom Torunia w 2023 r. była bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu.
2. W 2023 r. stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej nie budził większych zastrzeżeń, stwierdzane w czasie kontroli nieprawidłowości usuwane były w wyznaczonym terminie.
3. Stan sanitarno-higieniczny obiektów służby zdrowia na terenie miasta Torunia w 2023 r. należy ocenić pozytywnie. Jedynie jakość wody ciepłej w zakresie *Legionella sp.* w jednym ze szpitali nie została ostatecznie unormowana. W dalszym ciągu prowadzone są działania naprawcze i kontrole laboratoryjne jakości wody ciepłej w tym zakresie.
4. Niepokojący stan jakości wody ciepłej w zakresie *Legionella sp.* występuje w placówkach oświatowo-wychowawczych. Praktycznie we wszystkich obiektach, w których dokonano badania w 2023 r., występowało skażenie sieci powyższą bakterią i zachodziła konieczność przeprowadzenia działań naprawczych.
5. Wskazane jest podjęcie skutecznych działań mających na celu przeprowadzanie skutecznych akcji deratyzacji na terenie miasta, wzmożenie kontroli w tym zakresie oraz rozważenie możliwości wprowadzenia dla właścicieli i administratorów budynków obowiązku przeprowadzania deratyzacji w zależności od potrzeb, również poza miesiącami wymienionymi w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie miasta.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Sekcja Nadzoru Nad Bezpieczeństwem Żywności i Żywienia prowadzi nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi zakładów i wyposażenia, wymaganiami w zakresie przestrzegania zasad higieny w procesie produkcji i w obrocie środkami spożywczymi, dozwolonymi substancjami dodatkowymi (z wyłączeniem środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego) oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z tymi artykułami.

W ewidencji Sekcji na koniec 2023 r. znajdowało się 2010 obiektów zlokalizowanych w Toruniu (w 2022 r. – 1984).

W 2023 r. skontrolowano 771 zakładów, tj. 38% spośród zewidencjonowanych obiektów (w 2022 r. – 672 zakłady, tj. 34%); przeprowadzono 1313 kontroli sanitarnych (2022 r. – 936).

W ramach urzędowej kontroli żywności do badań pobrano 473 prób żywności i przedmiotów użytku (w 2022 r. – 361); zakwestionowano 21 prób (w 2022 r. – 6), w tym 20 prób lodów z automatu oraz 1 próbę mąki kukurydzianej, która została zgłoszona do systemu RASFF.

Nałożono 110 mandatów karnych na łączną kwotę 26.650 zł (w 2022 r. – 103 mandaty karne na łączną kwotę 23.700 zł).

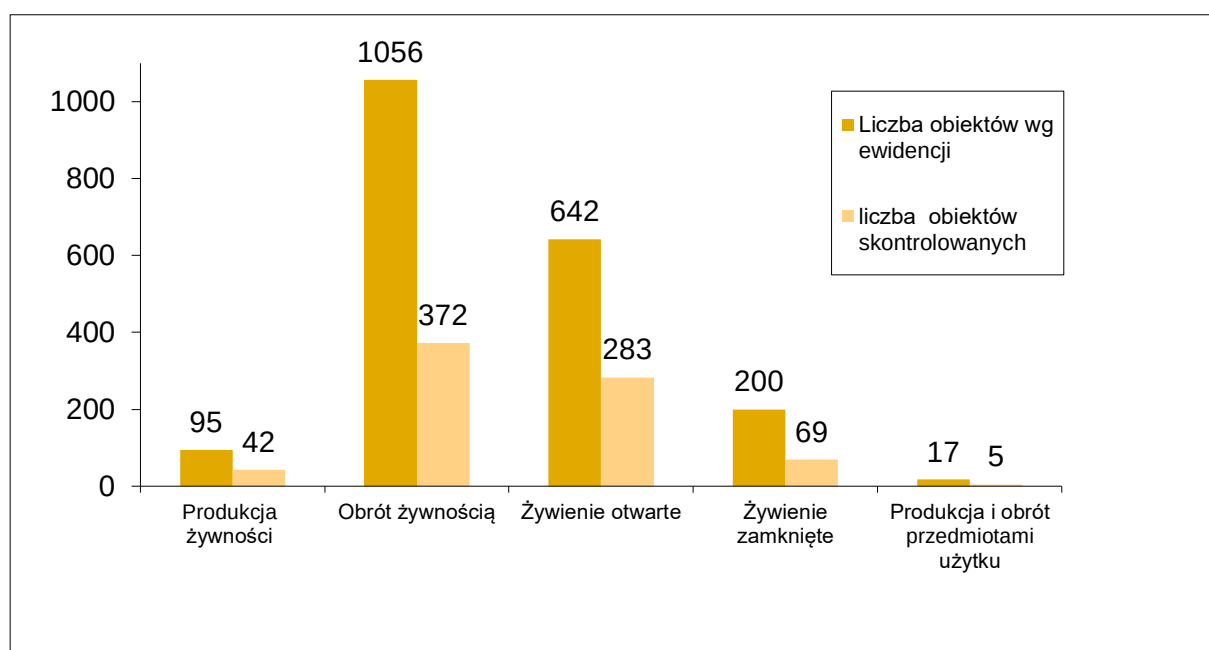
Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w obiektach obrotu żywnością, zakładach małej gastronomii i restauracjach. Najczęściej występujące nieprawidłowości to:

- brak czystości pomieszczeń i sprzętu;
- brak higieny produkcji i sprzedaży;
- niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego;
- oferowanie produktów po terminie przydatności do spożycia.

Działalność kontrolno-represyjna w 2023 r. w obiektach żywnościowo-żywnościowych w Toruniu

Grupa obiektów	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli	Decyzje administracyjne	Mandaty (liczba/kwota w zł)
Produkcja żywności	95	42	132	9	8/2.100
Obrót żywnością	1056	372	639	14	39/7.750
Żywnienie otwarte	642	283	427	12	56/15.200
Żywnienie zamknięte	200	69	81	2	7/1.600
Produkcja i obrót przedmiotami użytku	17	5	14	0	-
Łącznie	2010	771	1313	37	110/26.650

**Liczba obiektów wg ewidencji,
w tym obiekty skontrolowane wg grup obiektów w 2023 r.**



Zakłady produkcji żywności.

Do tej grupy obiektów zaliczane są: ciastkarnie, piekarnie, przetwórnice owocowo-warzywne, wytwórnie wyrobów cukierniczych, wytwórnie lodów, automaty lodowe, browary, inne wytwórnie żywności, producenci pierwotni – łącznie 95 zakładów w Toruniu (w 2022 r. – 93).

W 2023 r. skontrolowano 42 zakłady produkcji żywności (44% spośród objętych ewidencją), w których przeprowadzono 132 kontrole, w tym 69 kontroli granicznych.

Za brak bieżącej czystości pomieszczeń i sprzętu oraz brak higieny produkcji osoby odpowiedzialne zostały ukarane mandataми – nałożono łącznie 8 mandatów karnych na kwotę 2100 zł (w 2022 r. – 8 mandatów karnych na kwotę 2550 zł).

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wpłynęły 3 interwencje. Potwierdziły się 2 przypadki dotyczące niewłaściwych warunków produkcji; interwencja dotycząca niewłaściwej jakości zdrowotnej pieczywa nie była zasadna.

Zakłady obrotu żywnością.

Jest to najliczniejsza grupa obiektów objętych nadzorem, obejmująca 1056 zakładów, takich jak sklepy spożywcze, super- i hipermarkety, hurtownie spożywcze, kioski, ruchome punkty sprzedaży (w 2022 r. – 1063).

W 2023 r. skontrolowano 372 zakłady obrotu żywnością (35% spośród zewidencjonowanych); przeprowadzono 632 kontrole, w tym 111 kontroli granicznych.

W związku ze złym stanem pomieszczeń i wyposażenia w tej grupie obiektów w 2023 r. wydano 14 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości (w 2022 r. – 5).

Nałożono 39 mandatów karnych na łączną kwotę 7.750 zł (w 2022 r. – 39 na kwotę 7400 zł). Najczęściej występujące nieprawidłowości to:

- brak higieny sprzedaży;
- sprzedaż produktów spożywczych po terminie przydatności do spożycia;
- niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego.

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wpłynęło 38 interwencji dotyczących m. in. braku czystości pomieszczeń, sprzedaży środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej lub po terminie przydatności do spożycia, obecności szkodników w żywności.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych potwierdzono zasadność 4 interwencji (tj. ok. 10% spośród ogółu zgłoszeń).

Zakłady żywienia zbiorowego otwarte.

W skład tej grupy obiektów wchodzi 642 zakłady (w 2022 r. – 621), takie jak restauracje, bary, kawiarnie, punkty małej gastronomii, pijalnie piwa.

W 2023 r. skontrolowano blisko połowę spośród zewidencjonowanych zakładów żywienia zbiorowego otwartego – 283 (44%); przeprowadzono 427 kontroli.

W związku ze złym stanem pomieszczeń i wyposażenia w tej grupie obiektów w 2023 r., podobnie jak w roku poprzednim, wydano 7 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości.

Nałożono 56 mandatów karnych na kwotę 15.200 zł (w 2022 r. – 51 na kwotę 12.550 zł). Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- niewłaściwych warunków przechowywania żywności;
- stosowania surowców po terminie przydatności do spożycia
- braku higieny produkcji;
- braku aktualnej dokumentacji dotyczącej systemów jakości;
- braku czystości pomieszczeń produkcyjnych i sprzętu;
- braku informacji dla klientów o wykazie składników, z uwzględnieniem alergenów w podawanych potrawach.

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wpłynęło 14 interwencji dotyczących złej jakości serwowanych potraw oraz braku higieny produkcji i wydawania dań.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych potwierdzono zasadność 3 interwencji (tj. 21% spośród ogółu zgłoszeń).

Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte.

W skład tej grupy obiektów wchodzi 200 zakładów (w 2022 r. – 193); są to stołówki – przedszkolne, szkolne, w żłobkach, domach opieki społecznej, szpitalach, bursach i internatach oraz zakłady usług cateringowych.

W 2023 r. skontrolowano 69 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego (tj. 35%); przeprowadzono 81 kontroli.

W związku ze złym stanem pomieszczeń i wyposażenia w tej grupie obiektów w 2023 r. wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości (w 2022 r. – 3).

Nałożono 7 mandatów karnych na łączną kwotę 1.600 zł. (w 2022 r. – 5 na kwotę 1.200 zł).

Zakłady produkcji i obrotu przedmiotami użytku.

Ta grupa obiektów obejmuje 17 zakładów (w 2022 r. – 14), są to punkty obrotu przedmiotami użytku oraz zakłady produkcji opakowań do żywności.

W 2023 r. skontrolowano 5 zakładów produkcji i obrotu przedmiotami użytku (tj. 36%). Przeprowadzono 17 kontroli, w tym 10 kontroli granicznych; nieprawidłowości nie stwierdzono.

RASFF – System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach.

W ramach systemu RASFF (The Rapid Alert System for Food and Feed) w 2023 r. otrzymano 64 zgłoszenia dotyczące 37 środków spożywczych, 25 suplementów diety oraz 2 przedmiotów użytku.

W ramach przeprowadzonych postępowań wyjaśniających sprawdzono 166 obiektów objętych nadzorem oraz firmy prywatne. W 121 zakładach wskazanych na listach odbiorców nie stwierdzono w obrocie kwestionowanych produktów, zostały one sprzedane klientom ostatecznym. W 45 obiektach stwierdzono w obrocie kwestionowane produkty, które zostały zwrócone do dostawcy lub zutylizowane.

Wnioski:

1. Nadal najwięcej nieprawidłowości stwierdza się w mniejszych obiektach żywienia zbiorowego otwartego oraz obrotu żywnością. W tych grupach obiektów nałożono łącznie 95 mandatów karnych na kwotę 22.950 złotych. W związku z powyższym należy dążyć do wzrostu świadomości przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD CHEMIKALIAM I ŚRODOWISKIEM PRACY

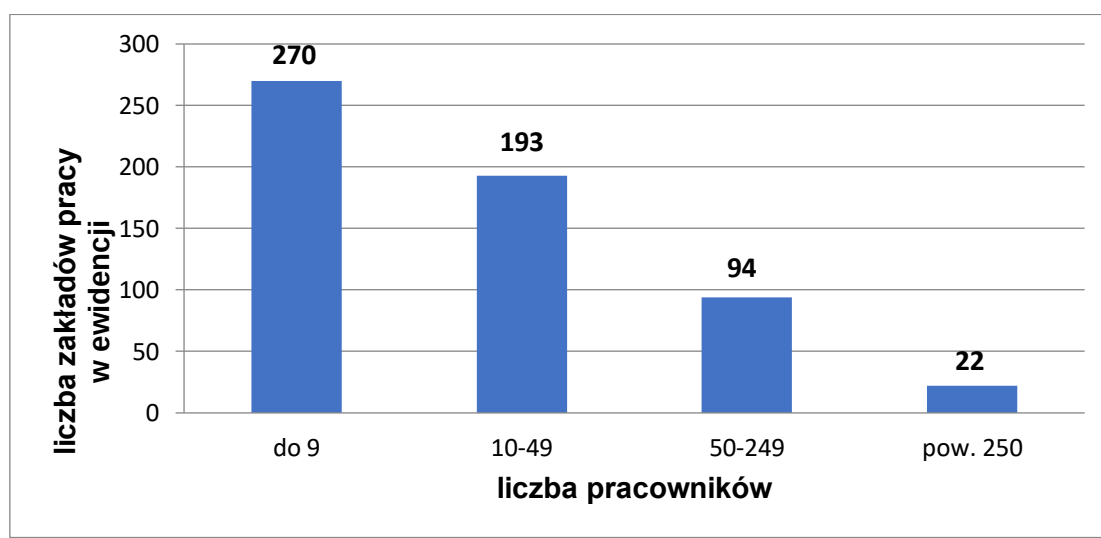
Nadzór nad środowiskiem pracy.

W ewidencji Sekcji na koniec 2023 r. ujętych było 579 zakładów pracy zlokalizowanych w Toruniu (w 2022 r. – 551). Dominujące pod względem liczby zakładów pracy branże (wg Polskiej Klasyfikacji Działalności) to, podobnie jak w latach poprzednich:

- handel hurtowy (PKD: 46): 83 zakłady (14,34% spośród ogółu zakładów),
- naprawa pojazdów samochodowych (PKD 45): 63 zakłady (10,88%),
- handel detaliczny (PKD 47): 58 zakładów (10,02%).

Wśród zewidencjonowanych zakładów pracy od lat dominują firmy małe, zatrudniające do 9 pracowników (270 zakładów).

Strukturę zatrudnienia w toruńskich firmach objętych nadzorem przedstawia poniższy wykres:



Higiena pracy jest jednym z elementów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w każdym zakładzie pracy; jej podstawowym celem jest wyznaczenie i usunięcie niekorzystnych dla zatrudnionych osób czynników, a także wypracowanie lepszych warunków pracy.

W 2023 r. skontrolowano w Toruniu pod kątem warunków higieny pracy oraz zagrożeń zawodowych występujących na stanowiskach pracy 82 zakłady pracy zatrudniające łącznie 2.471 pracowników (w 2022 r. – 76 zakładów pracy zatrudniających 7.944 pracowników); przeprowadzono 84 kontrole sanitarne (w 2022 r. – 84).

W 2023 r. wydano 16 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie w wyznaczonym terminie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli warunków higieny pracy oraz 17 decyzji płatniczych, ustalających obowiązek uiszczenia opłaty za kontrole, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości.

W 2023 r. na **ponadnormatywne stężenia i natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy** narażonych było 624 pracowników zatrudnionych w 58 zakładach pracy funkcjonujących w Toruniu (w 2022 r. – 647 pracowników w 58 zakładach):

- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu dotyczyło 608 pracowników zatrudnionych w 57 zakładach (w 2022 r. – 640 w 57 zakładach);
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) pyłu mąki dotyczyło 6 pracowników 1 zakładu pracy (w 2022 r. nie odnotowano przekroczeń tego czynnika);
- przekroczenie NDS substancji chemicznych dotyczyło 10 pracowników w 4 zakładach pracy (w 2022 r. – 9 pracowników w 3 zakładach pracy)

Jeden pracownik może być narażony na więcej niż jeden czynnik szkodliwy dla zdrowia w środowisku pracy.

Na **szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne w środowisku pracy** narażonych było 148 pracowników zatrudnionych w czterech skontrolowanych pod tym kątem w 2023 r. zakładach (w 2022 r. – 1162 pracowników w 20 zakładach; kontrolowano wtedy podmioty lecznicze).

W 2023 r. w ramach nadzoru nad **substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym** przeprowadzono 6 kontroli w 6 zakładach zlokalizowanych w Toruniu, w których ekspozowanych było łącznie 38 osób.

Z uwagi na długi okres latencji nowotworów działania profilaktyczne są w tej kwestii niezwykle istotne; obejmują przede wszystkim egzekwowanie od pracodawców obowiązków określonych w obowiązujących przepisach prawnych, takich jak m. in. ograniczenie liczby osób ekspozowanych do niezbędnego minimum i poinformowanie ich o występujących zagrożeniach, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej i profilaktycznej opieki zdrowotnej, prawidłowe oznakowanie instalacji i pojemników, systematyczne przeprowadzanie badań i pomiarów w środowisku pracy.

W ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” prowadzony jest nadzór na przygotowaniu pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest. W Toruniu zlokalizowana jest obecnie jedna firma (w 2022 r. – 3) zajmująca się usuwaniem wyrobów zawierających azbest, której w 2023 r. nie kontrolowano.

W 2023 r. otrzymano 11 zgłoszeń (w 2022 r. – 7) dotyczących zamiaru przeprowadzenia na terenie Torunia prac związanych z usuwaniem materiałów konstrukcyjnych zawierających azbest – kontroli podczas ww. prac nie przeprowadzono.

Powszechną praktyką jest zgłaszanie ww. prac w sposób „zbiorczy” – tj. obejmujący kilka obiektów – z podaniem planowanego ich zakończenia po upływie nawet kilku miesięcy od daty zgłoszenia. Praktycznie uniemożliwia to przeprowadzenie czynności kontrolnych. Problem ten był już wielokrotnie sygnalizowany.

Nadzór nad chemikaliami.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy także:

- kontrola przestrzegania przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1816) obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych;
- przestrzegania przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi;
- kontrola przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej;
- kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, dotyczących prowadzenia przez przedsiębiorców działalności w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia oraz wprowadzania do obrotu nowej substancji psychoaktywnej, w tym w postaci mieszaniny lub w wyrobie.

W 2023 r. pracownicy Sekcji w związku ze sprawowaniem nadzoru nad chemikaliami przeprowadzili w Toruniu:

- 52 kontrole w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami;
- 2 kontrole w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3;
- 14 kontroli w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi;
- 2 kontrole w ramach nadzoru nad detergentami.

W 2023 r. wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie w wyznaczonym terminie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli związanych z nadzorem nad chemikaliami oraz 7 decyzji płatniczych, ustalających obowiązek uiszczenia opłaty za kontrole, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

„Produkt kosmetyczny” oznacza każdą substancję lub mieszaninę przeznaczoną do kontaktu z zewnętrznymi częściami ciała ludzkiego (naskórkiem, owłosieniem, paznokciami, wargami oraz zewnętrznymi narządami płciowymi) lub z zębami oraz błonami śluzowymi jamy ustnej, którego wyłącznym lub głównym celem jest utrzymywanie ich w czystości, perfumowanie, zmiana ich wyglądu, ochrona, utrzymywanie w dobrej kondycji lub korygowanie zapachu ciała. Nadzór nad produktami kosmetycznymi sprawują, w zakresie swoich kompetencji, Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Inspekcja Handlowa.

Obowiązujące w Polsce regulacje dotyczące produktów kosmetycznych zostały ujęte w dwóch zasadniczych aktach prawnych. Regulacją na poziomie unijnym, którą stosuje się bezpośrednio w polskim porządku prawnym, aby zapewnić funkcjonowanie rynku wewnętrznego i wysoki poziom ochrony zdrowia ludzi, jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych – ustanawiające przepisy, które musi spełniać każdy produkt kosmetyczny udostępniany na rynku. Regulacją na poziomie kraju jest ustawa o produktach kosmetycznych z dnia 4 października 2018 r. (Dz. U. poz. 2227 ze zm.) która określa obowiązki podmiotów i właściwość organów w zakresie wykonywania obowiązków i zadań administracyjnych wynikających z rozporządzenia (WE) nr 1223/2009.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu prowadzi, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o produktach kosmetycznych, **„Wykaz zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne”**, mających siedzibę na nadzorowanym terenie.

Na koniec 2023 r. w ww. wykazie figurowało 14 podmiotów, w tym 13 zlokalizowanych w Toruniu.

W 2023 r. przeprowadzono w Toruniu 18 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu i/lub udostępniania na rynku produktów kosmetycznych (w 2022 r. – 24).

Wydano 3 decyzje merytoryczne, nakazujące:

- zaprzestania udostępniania na rynku i wycofanie z obrotu produktów kosmetycznych nie posiadających oznakowania w języku polskim;
- usunięcie z opakowania produktu kosmetycznego informacji o zawartości składnika, który nie figuruje w wykazie składników („Ingredients”);
- ujednolicenie nazwy produktu kosmetycznego wymienionej w Raporcie bezpieczeństwa, a nazwą produktu umieszczoną na opakowaniu i na Portalu Notyfikacji Produktów Kosmetycznych CPNP;
- umieszczenie właściwego formatu daty minimalnej trwałości na opakowaniu produktu.

Wydano 5 decyzji płatniczych, ustalających obowiązek uiszczenia opłaty za kontrole, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości (w tym decyzje dotyczące opłaty za kontrole przeprowadzone pod koniec 2022 r.).

Ustawa o produktach kosmetycznych przewiduje nakładanie przez właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego **kar pieniężnych w drodze decyzji**, w przypadku nie spełnienia wymogów określonych w rozdziale 5 [„Kary pieniężne”].

W 2023 r. wydano 5 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej, na łączną kwotę 9.000 zł, z uwagi na:

- niespełnienie wymogów w zakresie oznakowania (art. 36 ust. 1 ustawy o produktach kosmetycznych) – 3 decyzje na łączną kwotę 5.000 zł;
- wytwarzanie produktu kosmetycznego bez złożenia wniosku o wpis zakładu wytwarzającego produkty kosmetyczne do wykazu zakładów prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu (art. 43 ustawy o produktach kosmetycznych) – 2 decyzje na łączną kwotę 4.000 zł.

W 2023 r. pobrano do badań laboratoryjnych w zakresie czystości mikrobiologicznej 3 próby produktów kosmetycznych (Balsam do ciała regenerująco-kojący z olejem lnianym; Emulsja do twarzy nawilżająco-wyglądająca z ekstraktem z nagietka; Żel do ciała nawilżająco-łagodzący z ekstraktem z oczaru wirginijskiego) w siedzibie wytwórcy prowadzącego działalność w Toruniu.

W wyniku przeprowadzonych badań uzyskano wyniki potwierdzające właściwą jakość produktów kosmetycznych.

Choroby zawodowe.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w 2023 r. współpracował w zakresie chorób zawodowych z:

- Poradnią Chorób Zawodowych Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Toruniu, ul. Szosa Bydgoska 46; 87-100 Toruń (jednostka orzecznicza I stopnia);
- Instytutem Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi, ul. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus 8; 91-348 Łódź (jednostka orzecznicza II stopnia).

W 2023 r. przeprowadzono 177 postępowań wyjaśniających w sprawach chorób zawodowych w zakładach pracy funkcjonujących na terenie Torunia (w 2022 r. – 125).

Wyniki przeprowadzonych postępowań wyjaśniających w sprawach chorób zawodowych („**Karty oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej**”) przekazywane są do właściwej miejscowo jednostki orzeczniczej I stopnia lub do wnioskującego o przeprowadzenie oceny narażenia zawodowego innego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego prowadzącego dane postępowanie.

Z uwagi na długotrwałość procesu diagnostyczno-orzeczniczego wydanie decyzji administracyjnej w sprawie choroby zawodowej następuje w wielu przypadkach dopiero po upływie kilkunastu miesięcy od wszczęcia postępowania.

W 2023 r. wydano łącznie 130 różnych decyzji administracyjnych w sprawach chorób zawodowych prowadzonych w Toruniu (w 2022 r. – 100), w tym:

- 108 decyzji stwierdzających chorobę zawodową (w 2022 r. – 78 decyzje),
- 9 decyzji nie stwierdzających choroby zawodowej (w 2022 r. – 14),
- 13 decyzji „innych” – umarzających wszczęte postępowanie administracyjne (4 decyzje wydano w związku z błędnym oznaczeniem strony w zgłoszeniu podejrzenia choroby zawodowej, pozostałe z uwagi na brak narażenia zawodowego).

W 2023 r. chorobę zawodową (w rozumieniu decyzji ostatecznej) stwierdzono u 111 pracowników zakładów pracy funkcjonujących w Toruniu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wystawił 110 „**Kart stwierdzenia choroby zawodowej**”, przekazywanych następnie do Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych w Instytucie Medycyny Pracy im. prof. Jerzego Nofera w Łodzi (w 2022 r. – 68).

W 2023 r. u pracowników zakładów pracy funkcjonujących w Toruniu stwierdzono następujące choroby zawodowe:

- 3 przypadki przewlekłej choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: niedowładu mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głóśni i trwałą dysfonią (poz. 15.3 wykazu chorób zawodowych);
- 1 przypadek przewlekłej choroby układu ruchu wywołanej sposobem wykonywania pracy: przewlekłego zapalenia ścięgna i jego pochewki (poz. 19.1);
- 1 przypadek przewlekłej choroby układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy: zespołu cieśni w obrębie nadgarstka (poz. 20.1);
- 1 przypadek boreliozy (poz. 26);
- **105 przypadków COVID-19** (poz. 26).

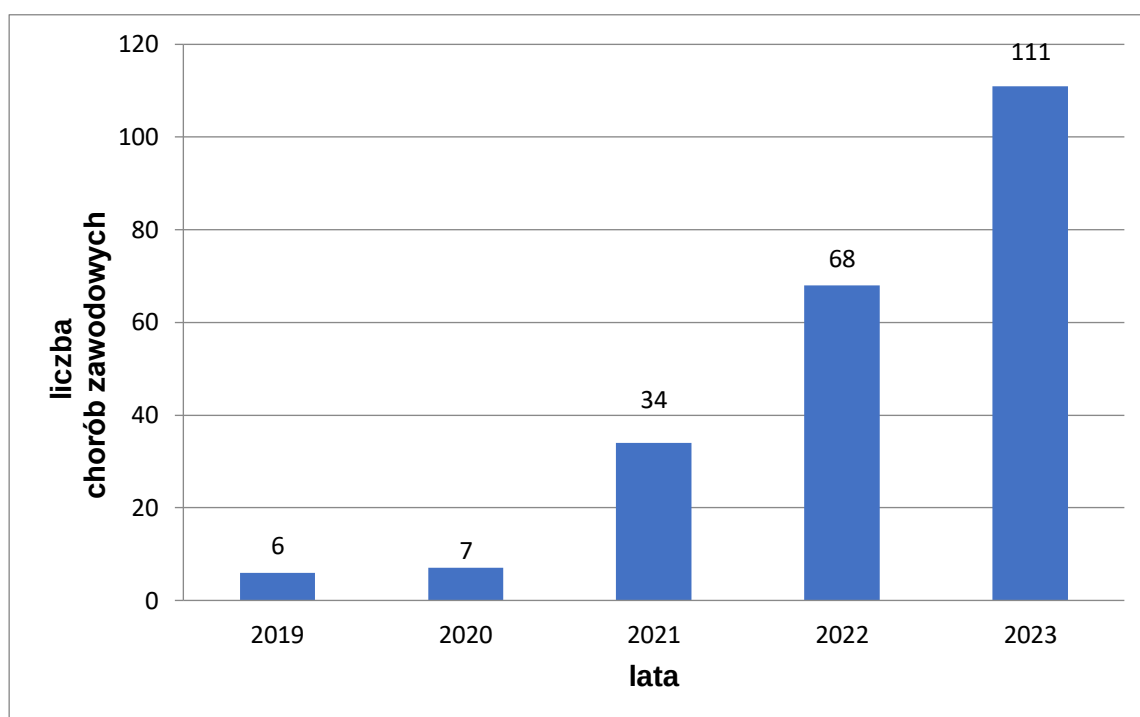
Liczbę i rodzaj chorób zawodowych stwierdzanych w ostatnich 5 latach u osób zatrudnionych w zakładach pracy funkcjonujących na terenie Torunia przedstawia poniższa tabela.

Choroby zawodowe u pracowników zakładów pracy w Toruniu stwierdzane w latach 2019 – 2023

poz. wykazu chorób zaw.*	Nazwa choroby zawodowej	Liczba stwierdzonych przypadków				
		2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
3	pylice płuc	1				
15	przewlekłe choroby narządu głosu		2	2	2	3
19	przewlekłe choroby układu ruchu	2	2			1
20	przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	2	1	2	2	1
21	obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu	1	1	1		
26	choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		1	29	64	106
Razem:		6	7	34	68	111

* wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (t. j.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1836)

Liczba chorób zawodowych u pracowników zakładów pracy w Toruniu stwierdzanych w latach 2019 – 2023



Spośród stwierdzonych w 2023 r. w Toruniu 111 przypadków chorób zawodowych absolutną większość (95,5%) stanowiły **choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa (poz. 26 wykazu chorób zawodowych)**, wśród których z kolei **dominował COVID-19 o etiologii zawodowej** (wszystkie stwierdzone **105 przypadków** tej jednostki chorobowej dotyczyły pracowników medycznych).

Znacząco więcej chorób zawodowych stwierdzono u kobiet (101 przypadków – tj. 91% spośród ogółu stwierdzonych chorób zawodowych) niż u mężczyzn (10 przypadków). Najwięcej chorób zawodowych stwierdzono u osób w przedziale wieku 50 – 59 lat (43 przypadki) oraz powyżej 60 lat (24 przypadki) i w przedziale wieku 40 – 49 lat (24 przypadki); w przedziale wieku 30 – 39 lat stwierdzono 16 przypadków chorób zawodowych, a u osób w wieku poniżej 29 lat – zaledwie 4 przypadki.

Pracownicy zakładów pracy w Toruniu ze stwierdzoną chorobą zawodową (zgodnie z wystawioną „Kartą stwierdzenia choroby zawodowej”)

	do 29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	pow. 60 lat	Razem
Kobiety	4	12	23	42	20	101
Mężczyźni	0	4	1	1	4	10
Razem	4	16	24	43	24	111

Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. „dopalaczami”).

W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu realizował zadania dotyczące środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Kontynuowano także działalność oświatowo-zdrowotną, mającą na celu profilaktykę oraz ustawiczne pogłębianie wiedzy społeczeństwa nt. szkodliwości środków zastępczych oraz konsekwencji zdrowotnych wynikających z ich używania.

W 2023r., podobnie jak w latach poprzednich, organy ścigania nie przekazały Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Toruniu żadnej sprawy.

Od września 2015 r. w Toruniu nie działa żaden punkt stacjonarnej sprzedaży środków zastępczych. Działania kontrolne związane z nadzorem nad środkami zastępczymi prowadzone są od tego czasu w obiektach takich jak fitness-cluby, siłownie, sklepy z suplementami diety i odżywkami dla sportowców, dyskoteki lub sklepy erotyczne.

W 2023 r. przeprowadzono 2 kontrole z zakresu nadzoru nad środkami zastępczymi w stacjonarnych punktach sprzedaży oferujących produkty konopne, ukierunkowanych m. in. na produkty zawierające w swoim składzie substancję HHC-O (w 2022 r. – 7).

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Do obowiązków Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu należy przyjmowanie, rejestrowanie w bazie SMIOD (System monitorowania informacji o „dopalaczach”) i przekazywanie Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy zgłoszeń wystąpienia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną.

Wszystkie podmioty wykonujące działalność leczniczą i przeprowadzające badania pośmiertne zostały poinformowane o obowiązku zgłaszania od dnia 21 sierpnia 2018 r. wystąpienia zatrucia/ podejrzenia zatrucia; przekazano także wzór standardowego formularza elektronicznego („Formularz zgłoszenia przypadku podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną na podstawie art. 30a ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii”).

W 2023 r. Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Toruniu zgłoszono 7 przypadków zatruc (w 2022 r. – 3 przypadki), do których doszło na terenie Torunia; w tym 1 zgon. Wskazywaną przyczyną zgłaszanych podejrzeń zatruc nie były „dopalacze”, a produkty lecznicze, substancje psychotropowe lub środki odurzające. Przyczyną zgonu, do którego doszło w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. L. Rydygiera w Toruniu, było spożycie alkoholu metylowego.

Promocja zdrowia w środowisku pracy.

Działalność Sekcji Nadzoru nad Chemikaliami i Środowiskiem Pracy ukierunkowana jest na poprawę warunków pracy, a więc poprawę warunków sprzyjających zdrowiu. Przeprowadzane kontrole koncentrują się przede wszystkim na głównych zagrożeniach dla zdrowia pracowników, mając za cel szeroko pojętą profilaktykę chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Celem działań podejmowanych przez pracowników Sekcji jest także promowanie zachowań prozdrowotnych wśród osób zatrudnionych w nadzorowanych zakładach pracy.

W trakcie kontroli przeprowadzanych w 2023 r. podobnie jak w latach ubiegłych zbierano informacje na temat przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych zakładach. Działania te miały na celu ustalenie stanu faktycznego dotyczącego respektowania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t. j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 700).

Mając na uwadze konieczność rozpowszechniania wśród pracodawców informacji nt. bezpiecznych warunków pracy podczas kontroli przekazywano informacje o kolejnych kampaniach z cyklu „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”, w tym o planowanej na lata 2023-2025 kampanii „Bezpieczeństwo pracy w świecie cyfrowym” na rzecz utworzenia bezpiecznej i zdrowej cyfrowej przyszłości, obejmującej w szczególności psychospołeczne i ergonomiczne czynniki ryzyka. Informacja o kampanii wraz z materiałami do pobrania została umieszczona na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu.

Wnioski.

1. Liczba zakładów pracy objętych nadzorem sanitarnym na terenie Torunia nie ulega większym zmianom; od lat około połowę nadzorowanych zakładów stanowią firmy małe – zatrudniające do 9 pracowników.
2. Częstotliwość kontroli przeprowadzanych w zakresie warunków higieny pracy uzależniona jest przede wszystkim od występujących na stanowiskach pracy zagrożeń dla zdrowia pracowników oraz stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń zakładów pracy. Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością był brak systematycznego przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.
3. Zakres zagrożeń i uciążliwości występujących w środowisku pracy w zakładach funkcjonujących w Toruniu nie uległ zasadniczym zmianom. Czynnikiem szkodliwym dla zdrowia, na który narażona jest w środowisku pracy największa liczba osób, jest od lat hałas. Z reguły ze względów technologicznych niemożliwe jest wyeliminowanie hałasu ze środowiska pracy – w związku z tym podejmowane działania obejmują przede wszystkim nadzór nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz. U. nr 157 z 2005 r. poz. 1318).
4. W 2023 r. wzrosła liczba przeprowadzonych postępowań wyjaśniających w związku z podejrzeniami chorób zawodowych – przeprowadzono 177 postępowań (w 2022 r. – 125). Wydano także więcej decyzji w sprawach chorób zawodowych – łącznie 130 (w 2022 r. – 100).
5. Spośród stwierdzonych w 2023 r. 111 przypadków chorób zawodowych absolutną większość (95,5%) stanowiły choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa (poz. 26 wykazu chorób zawodowych), wśród których z kolei dominował COVID-19 o etiologii zawodowej (wszystkie stwierdzone 105 przypadków tej jednostki chorobowej dotyczyły pracowników medycznych).
6. Obowiązująca ustawa o produktach kosmetycznych nałożyła na podmioty działające na rynku produktów kosmetycznych nowe obowiązki oraz dotkliwe kary finansowe za ich nieprzestrzeganie. Kontrole związane z nadzorem nad produktami kosmetycznymi są trudne merytorycznie, wymagając przy tym dużego nakładu czasu.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu znajduje się 399 placówek nauczania i wychowania. W Toruniu jest 298 jednostek, w tym 5 uczelni wyższych (w 2022 r. – 302, w tym 5 uczelni wyższych).

W 2023 r. pracownicy Sekcji skontrolowali 87 obiektów stałych (w tym 22 żłobki, 26 przedszkoli, 27 szkół różnego typu), a także 65 turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży. W skontrolowanych placówkach przebywało 21329 dzieci/uczniów. Przeprowadzono 184 kontrole sanitarne (w 2022 r. – 147). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał 12 decyzji administracyjnych (w 2022 r. – 4), w tym 3 dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Warunki do utrzymania higieny.

Wszystkie skontrolowane placówki mieszczą się w budynkach przystosowanych, posiadają wodociąg i kanalizację. Zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej – dostępność do bieżącej ciepłej wody, ręczników papierowych, mydła w płynie, papieru toaletowego. Zaopatrzenie placówek w środki do utrzymania higieny osobistej ocenia się jako dobre. Jednak w wielu placówkach nadal problemem jest dewastacja urządzeń w sanitariatach i nieracjonalne gospodarowanie środkami higienicznymi.

W kilku skontrolowanych placówkach (3 szkoły podstawowe, 3 licea ogólnokształcące) nie były zachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Wystosowano wystąpienie do Prezydenta Miasta Torunia z informacją dotyczącą X Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu w tej sprawie.

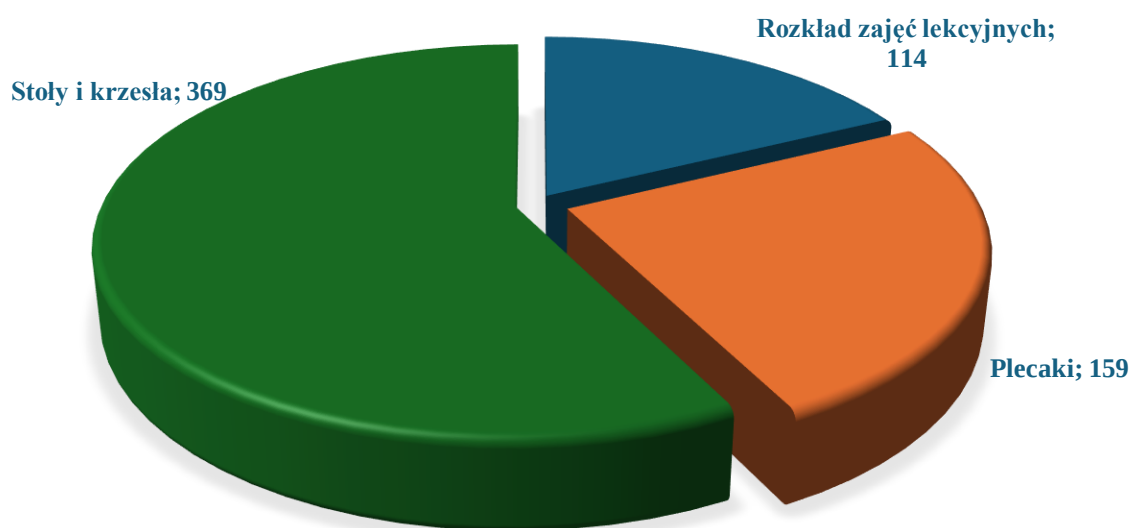
Niewłaściwy stan pomieszczeń i urządzeń sanitarnych stwierdzono w pomieszczeniach III Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu, które w drodze najmu użytkuje Społeczna Szkoła Podstawowa Mistrzostwa Sportowego Stowarzyszenia Edukacja. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał decyzję z nakazem doprowadzenia do właściwego stanu ścian, posadzek oraz armatury i wyposażenia w toaletach uczniowskich w terminie do 15 września 2024 r.

Środowisko szkolne – rozkład zajęć lekcyjnych, obciążenie plecakami, meble edukacyjne.

W celu szczegółowej oceny warunków pobytu i nauki w placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono **badania środowiska szkolnego**. Wykonano 642 badania, w tym:

- 114 dotyczących **oceny higienicznej tygodniowych rozkładów lekcji** (stwierdzono niezgodność tygodniowego rozkładu lekcji z zasadami higieny w 73% badanych oddziałów). Nieprawidłowości w tygodniowym rozkładzie lekcji wynikają głównie z niewystarczającej liczby sal lekcyjnych w stosunku do liczby oddziałów.
- 159 dotyczących **obciążenia uczniów plecakami/tornistrami** (stwierdzono zbyt duże obciążenie u 62% zbadanych uczniów)
- 369 dotyczących **dostosowania mebli szkolnych/przedszkolnych do zasad ergonomii** (stwierdzono niedostosowanie u 26% badanych uczniów/przedszkolaków).

BADANIE ŚRODOWISKA SZKOLNEGO



Zgodnie z zasadami higieny

- tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych powinien uwzględniać potrzeby równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia,
- waga plecaka ucznia nie powinna przekraczać 10-15% masy jego ciała,
- meble edukacyjne powinny być prawidłowo zestawione i dostosowane do zasad ergonomii.

Z badań przeprowadzonych w 2023 r. wynika, że:

- z niedostosowanych mebli edukacyjnych korzysta 26% uczniów,
- za ciężkie plecaki/tornistry nosi 62% uczniów,
- uczniowie z większości ocenionych oddziałów korzystają z rozkładów lekcji niezgodnych z zasadami higieny.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wystosował do dyrektorów placówek wystąpienia pokontrolne dotyczące oceny ciężaru tornistrów oraz dostosowania mebli do wzrostu uczniów. Na wystąpienia, na które wymagana była odpowiedź, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu otrzymał informacje od dyrektorów placówek nt. planowanych działań w celu poprawy sytuacji.

Liczba badań wykonanych w latach 2019 - 2023

Rok	Badania				
	Ogółem	w tym			
		Plan zajęć	Stoły i krzesła	Plecaki/tornistry	Inne
2023	642	114	369	159	-
2022	1072	139	814	119	-
2021	-	-	-	-	-
2020	78	32	-	-	46
2019	850	193	367	207	83

Najczęstsze uchybienia stanu sanitarnego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w 2023 r. wydał 9 opinii sanitarnych w formie decyzji dotyczących żłobków, w związku z zapisami zawartymi w art. 25 ust. 2a pkt 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych w szkole podstawowej (niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny wyposażenia oraz ścian i podłóg w sanitariatach dla uczniów).

W 2023 r. odnotowano poprawę warunków w następujących placówkach oświatowo-wychowawczych:

- Niepubliczne Dwujęzyczne Przedszkole Integracyjne „Wioska Irysek” – placówkę przeniesiono do nowych pomieszczeń, dzięki czemu uzyskano większe sale dydaktyczne z zapleczem sanitarnym, pomieszczeniami kuchennymi i gospodarczymi;
- Modern Academy Prywatna Szkoła Podstawowa Nowoczesnych Technologii i Języków Obcych – placówka została przeniesiona do wyremontowanego i dobrze wyposażonego budynku; do dyspozycji uczniów są obszerne sale dydaktyczne, sala do rekreacji, sanitariaty, jadalnia;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Rodzinna Szkoła” – szkołę przeniesiono do zaadaptowanego budynku, pozyskano dodatkowe sale do zajęć, sanitariaty i zaplecze gospodarcze;
- Toruńskie Technikum Informatyczne – placówkę przeniesiono do budynku zapewniającego znacznie lepsze warunki (więcej sal do nauki, sanitariaty oraz pomieszczenia pomocnicze);
- Szkoła Podstawowa nr 5 – przeprowadzono remont malarski w salach, wymieniono oświetlenie w szatniach;
- Szkoła Podstawowa nr 10 – wymiana stolarki drzwiowej w salach, odnowienie zaplecza przy sali gimnastycznej.

Duże placówki, zlokalizowane na przeludnionych osiedlach mieszkaniowych, mają problemy związane z dużą liczebnością oddziałów, zagęszczeniem i zmianowością. W takich placówkach funkcjonuje nieraz nawet po kilkadziesiąt oddziałów. Mają one problemy ze zorganizowaniem właściwej opieki świetlicowej, ponieważ pomieszczenia przeznaczone na świetlice nie mieszczą wszystkich zapisanych uczniów. W takiej sytuacji dyrektorzy na potrzeby świetlicy uruchamiają na bieżąco sale dydaktyczne, w których w danym dniu zakończono naukę. Taka sytuacja ma miejsce np. w Szkole Podstawowej nr 8, Szkole Podstawowej nr 9, Szkole Podstawowej nr 24.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

W ramach oceny infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego wśród szkół, w których prowadzono bieżące kontrole sanitarne, stwierdzono, że prawie 40% skontrolowanych placówek dysponuje szkolnym zespołem sportowym (tzn. posiadają co najmniej jedną salę sportową, pomieszczenia pomocnicze – przebieralnię, natryskownię, ustępy, przechowalnię sprzętu sportowego, pokój nauczycieli wychowania fizycznego). Pozostałe skontrolowane placówki nie posiadają własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego (korzystają z infrastruktury sportowej na zewnątrz) bądź dysponują salami zastępczymi.

Sprzęt sportowy w pełni certyfikowany posiadają placówki dysponujące szkolnymi zespołami sportowymi.

Meble szkolne.

Zgodne z § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. nr 6 z 2003 r. poz. 69 ze zm.) szkoły i placówki nabywają wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty.

Z przeprowadzonych kontroli wynika, że w skontrolowanych szkołach wszystkie meble zakupione są po 1997 r.

Ponad połowa skontrolowanych placówek posiada meble w pełni certyfikowane.

Dożywianie dzieci i młodzieży.

Sytuację dotyczącą dożywiania oceniono we wszystkich skontrolowanych szkołach. Ciepłe posiłki – pełne obiady wydawało 15 placówek dla 2345 uczniów. Placówki wydawały też napoje dla 2411 uczniów. Z posiłków dofinansowanych skorzystało 113 uczniów.

Cztery szkoły wydawały śniadania dla 301 uczniów.

Możliwość spożycia ciepłego posiłku i nawodnienia jest bardzo ważna, ponieważ czas spędzany przez uczniów w szkole wydłuża się i często wynosi nawet 8 godzin i więcej. Uczeń, który nie odczuwa głodu i pragnienia ma lepsze samopoczucie i dyspozycję do nauki oraz koncentrację uwagi. Godny zauważenia jest fakt, że coraz większa liczba szkół stara się zapewnić uczniom stały dostęp do wody do picia.

Nowe bloki żywienia otwarto w Żłobku i Przedszkolu HOP Siup Bobaska, Niepublicznym Dwujęzycznym Przedszkolu Integracyjnym „Wioska Irysek” oraz Modern Academy Prywatnej Szkole Podstawowej Nowoczesnych Technologii i Języków Obcych. Blok żywienia został zmodernizowany w Niepublicznym Przedszkolu „Wesoły Tygrysek”.

Wypoczynek dzieci i młodzieży.

Zadaniem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu jest także sprawowanie nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w czasie wakacji zimowych i letnich. Skontrolowano 65 turnusów wypoczynku, w tym 22 w okresie ferii zimowych i 43 w okresie letnich wakacji. Na każdym skontrolowanym turnusie przeprowadzono rozmowy dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku, pozostawiono materiały edukacyjne.

Z wypoczynku skorzystało 1636 uczestników, w tym 545 uczestników wypoczynku zimowego oraz 1091 wypoczynku letniego.

Stan sanitarno-higieniczny placówek, zarówno podczas wypoczynku zimowego jak i letniego, nie budził zastrzeżeń, a organizatorzy zapewnili uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku. Do najczęściej odwiedzanych miejsc w Toruniu należały: Planetarium, Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, Kinder Park, kina i muzea.

Działania profilaktyczne.

W 2023 r. pracownicy Sekcji przyjęli 18 interwencji, zgłoszonych telefonicznie lub mailem przez rodziców dzieci, dotyczących:

- warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach, w tym złego stanu sanitarnego toalet – 8;
- wystąpienia chorób pasożytniczych (wszawicy, owsicy, świerzbu), biegunek oraz innych infekcji – 10.

W placówkach, których dotyczyły interwencje przeprowadzono kontrole sanitarne. Podjęto także inne działania – rozmowy osobiste lub telefoniczne z dyrektorami/właścicielami, rozmowy ze szkolną służbą zdrowia oraz przekazywanie materiałów edukacyjnych, np. ulotek i specjalistycznych opracowań.

Działania profilaktyczne podejmowano w trakcie bieżących kontroli oraz podczas wypoczynku dzieci i młodzieży. Na kontrolowanych turnusach przeprowadzano rozmowy dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku. We wszystkich skontrolowanych placówkach pozostawiono materiały edukacyjne dotyczące profilaktyki chorób zakaźnych i pasożytniczych oraz prozdrowotnego stylu życia.

Wnioski:

1. Dyrektorzy zapewnili uczniom/dzieciom prawidłowe warunki do utrzymania higieny osobistej, tj. ręczniki papierowe, mydło w płynie oraz ciepłą wodę.
2. Stan sanitarno-higieniczny placówek wypoczynku nie budził zastrzeżeń. Organizatorzy zapewnili uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku; spełnili wymagania zawarte w wytycznych dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży.
3. Z badań dotyczących oceny środowiska szkolnego wynika, że większość ocenionych oddziałów korzysta z rozkładów zajęć niezgodnych z zasadami higieny, 62% uczniów nosi zbyt ciężkie plecaki a 26 % uczniów/przedszkolaków korzysta z nieprawidłowych mebli.
4. Istotnym problemem, występującym przede wszystkim w przedszkolach i szkołach, jest wszawica. Na bieżąco podejmowane są działania profilaktyczne we współpracy z dyrektorami placówek i pielęgniarkami/higienistkami.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizuje ustawowe obowiązki i zadania w zakresie zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego nad kolejnymi etapami procesów inwestycyjnych.

Działalność polega na kontroli przestrzegania obowiązujących norm i przepisów pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na etapie planowania przestrzennego, projektowania inwestycji, ich realizacji oraz przekazywania do użytkowania tj.:

- udział w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:
 - uzgodnienia dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
 - uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- udział w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:
 - wydawanie opinii co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
 - opracowywanie opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych oraz opiniowanie planów, koncepcji i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali usługowych do nowej funkcji,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych,
- wydawanie opinii dotyczących zajęcia stanowiska w sprawie obiektów użyteczności publicznej.

Stanowiska organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku

z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą przedsięwzięć planowanych do realizacji.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu realizując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w roku 2023 wydał: **153 opinie sanitarne, 12 postanowień** (w tym **10 postanowień** dla warunków zabudowy) oraz **89 decyzji płatniczych i 1 decyzję merytoryczną** (dotyczącą recyrkulacji powietrza w salach operacyjnych). Ponadto przeprowadzono **67 kontroli sanitarnych**, w tym **1 kontrolę budowy** (obiekt przeznaczony na prywatny żłobek i przedszkole).

W ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale

społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.), wydano **57 opinii**. Dotyczyły one uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania na środowisko dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko i warunków do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przygotowano **29 opinii** w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenie miasta Torunia. Wydano **8 opinii** w sprawie warunków do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zaopiniowano **12 projektów** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia zgodnie z w/w ustawą, w tym **1 negatywnie**. W opiniach uwzględniano warunki sanitarne i zdrowotne dotyczące zanieczyszczenia powietrza, hałasu oraz lokalizacji ujęć wód podziemnych i powierzchniowych oraz ich stref ochronnych, usuwania zanieczyszczeń, unieszkodliwiania odpadów, a także wpływu projektowanych zmian na zdrowie ludzi. Ponadto wydano **8 opinii** zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.) uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania na środowisko dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów miasta Torunia.

W roku 2023 nie wydano żadnego uzgodnienia w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczącego terenu miasta Torunia.

Zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 3 Prawa Budowlanego wydano **19 uzgodnień dla projektów budowlanych** w formie **opinii, w tym 6 bez zastrzeżeń**. Uzgadniane projekty dotyczyły obiektów przeznaczonych na działalność służby zdrowia, usługi opiekuńczo-wychowawcze (żłobek niepubliczny), usługi oświaty (szkoły podstawowe), poradnię psychologiczno-pedagogiczną, lokale gastronomiczne, lokal produkcyjno-usługowy, halę magazynowo-składową oraz na stanowisko postoju maszyn, a także wentylacji oraz recyrkulacji powietrza wentylacji nawiewno-wywiewnej dla Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu.

W oparciu o art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane i na podstawie art. 3 pkt. 2 i 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydano **2 postanowienia oraz 53 opinie sanitarne** dla obiektów nowo oddawanych do użytku. Nieprawidłowości stwierdzono w **31 obiektach**. Około 98 % inwestycji posiadało uzgodnioną pod względem sanitarnym dokumentację projektową. W większej części uzgodnienia były dokonywane przez rzeczoznawców ds. sanitarnych. W 10 % inwestor wprowadzał zmiany w trakcie realizacji inwestycji. Dotyczyły one głównie zmian funkcji, w związku z tym zmieniane były wielkości pomieszczeń lub układ i sposób ich zagospodarowania.

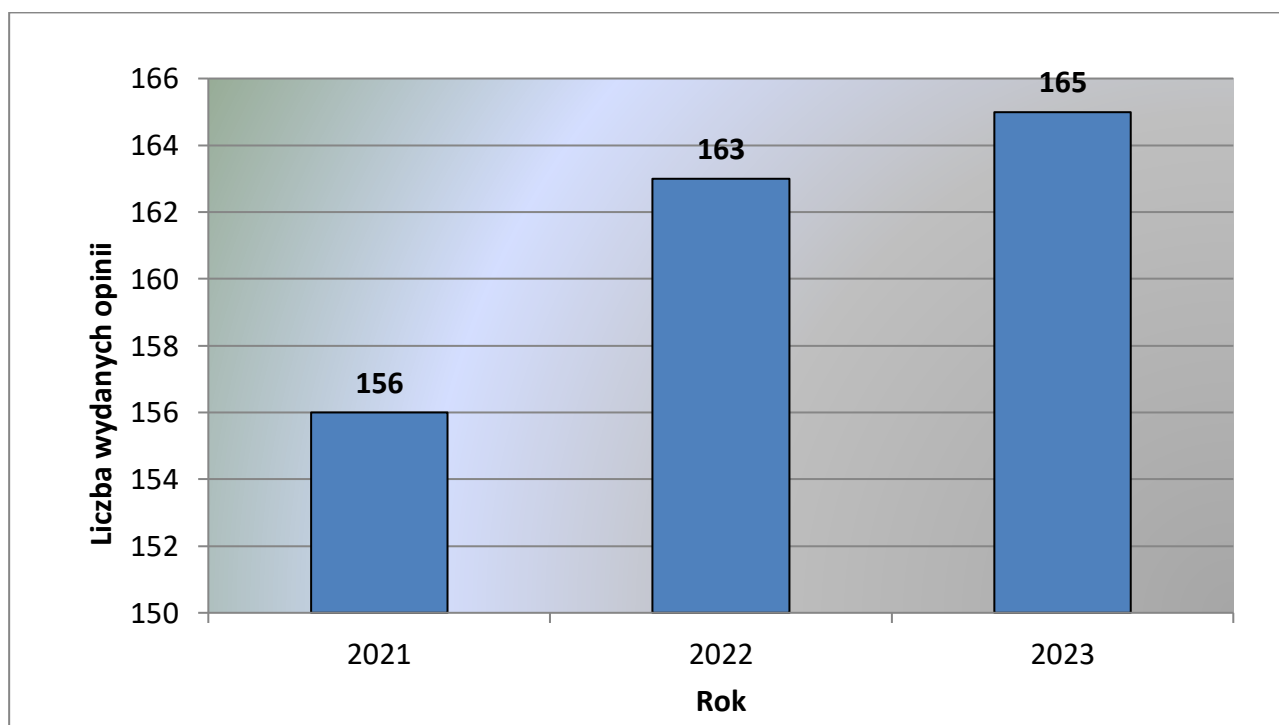
Wydano również łącznie **24 opinie sanitarne i pisma** dotyczące zajęcia stanowiska w sprawie obiektów użyteczności publicznej dla pomieszczeń dziennego domu pobytu seniora, szkoły podstawowej, przedszkola, klubu dla dzieci, placówki kształcenia ustawicznego, lokalu usługowo-szkoleniowego, punktów aptecznych, serwisu rowerowego/narciarskiego oraz innych obiektów. O opinie te wnioskowali właściciele obiektów lub osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Ponadto wydano **10 postanowień** dla uzgodnienia warunków zabudowy oraz ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Rodzaje opinii wydanych w 2023 r.

Rodzaj opinii	Liczba
ustalenie obowiązku i zakresu sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko	29
uzgodnienie inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	8
uzgodnienie i opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	12
uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	8
uzgodnienie dokumentacji projektowych	19
dla inwestycji dopuszczonych do użytkowania	55
opinie i pisma dla różnych rodzajów obiektów	24
uzgodnienie dotyczące warunków zabudowy oraz ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego	10
Razem	165

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w latach 2021 - 2023



Wnioski:

1. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą planowanych do realizacji przedsięwzięć i zgłoszonych poszczególnych obiektów przez inwestorów.
2. Dominującą pozycję wśród rozpatrzonych spraw zajmowały opinie w sprawie dopuszczenia obiektu do użytkowania oraz opinie sanitarne wydane w oparciu o art. 3 pkt 2 i 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także opinie dotyczące potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
3. W porównaniu do lat ubiegłych wzrosła liczba wydawanych postanowień dla inwestycji dopuszczonych do użytkowania.
4. W opiniowanej dokumentacji nie stwierdzono znacznych naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych, jednak większość przedłożonych projektów budowlanych została uzgodniona z podaniem zastrzeżeń. W przypadku dużej ilości zastrzeżeń podanych w uzgodnieniach projekty są poprawiane i składane do ponownego rozpatrzenia.
5. Przy realizacji nowych inwestycji stosowane są coraz lepsze rozwiązania i urządzenia techniczne. Inwestorzy w trakcie realizacji nowo powstałych przedsięwzięć uwzględniają zalecenia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu oraz rzeczoznawców do spraw sanitarno-higienicznych.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ

Głównym celem działań oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych poprzez promowanie zdrowego stylu życia oraz informowanie o zachowaniach ryzykownych dla zdrowia. Cel ten realizowany był w 2023 r. w następujących obszarach:

Profilaktyka nadwagi i otyłości

W ostatnich latach utrzymuje się tendencja do zwiększania się w kolejnych pokoleniach średniej wysokości i wagi ciała dzieci i młodzieży. Największy niepokój budzi wzrost częstości występowania nadwagi i otyłości u dzieci oraz pogarszanie się sprawności fizycznej uczniów w wieku 6–19 lat. Otyłość została uznana za jedną z chronicznych chorób niezakaźnych, czyli tzw. chorobę cywilizacyjną. Do otyłości prostej prowadzi przedłużający się w czasie dodatni bilans energetyczny, któremu sprzyjają nieprawidłowe nawyki żywieniowe stwarzające ryzyko chorób układu oddechowego, endokrynologicznego, stłuszczenia wątroby, nieprawidłowości ortopedycznych i zaburzeń psychicznych, a w wieku późniejszym – schorzeń układu sercowo-naczyniowego i cukrzycy II typu.

Odpowiadając na potrzeby społeczne Główny Inspektorat Sanitarny i Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców od 2006 r. realizują ogólnopolski program edukacyjny pn. „Trzymaj Formę!”. Celem programu jest poprawa sposobu odżywiania i promowanie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Odbiorcami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych oraz ich rodzice.

W roku szkolnym 2022/23 realizowana była XVII edycja programu – wzięło w niej udział 1698 uczniów z 11 placówek w Toruniu.

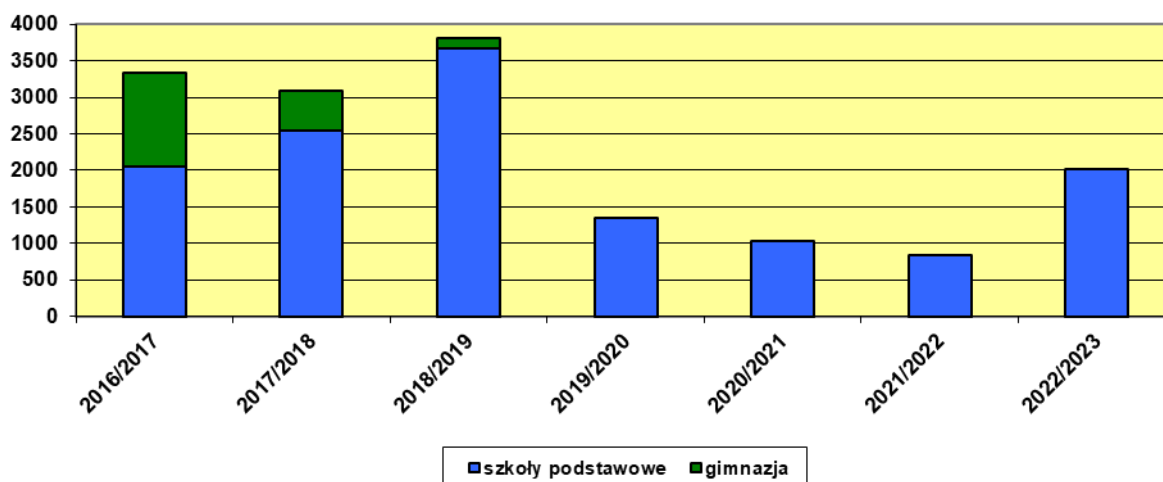
W roku szkolnym 2023/24 do realizacji programu przystąpiło wg zgłoszeń 10 szkół z Torunia.

„Skąd się biorą produkty ekologiczne?” – to interwencja, której celem jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród dzieci poprzez promocję zbilansowanej i urozmaiconej diety, niskoprzetworzonej, ekologicznej żywności oraz właściwych nawyków w zakresie higieny.

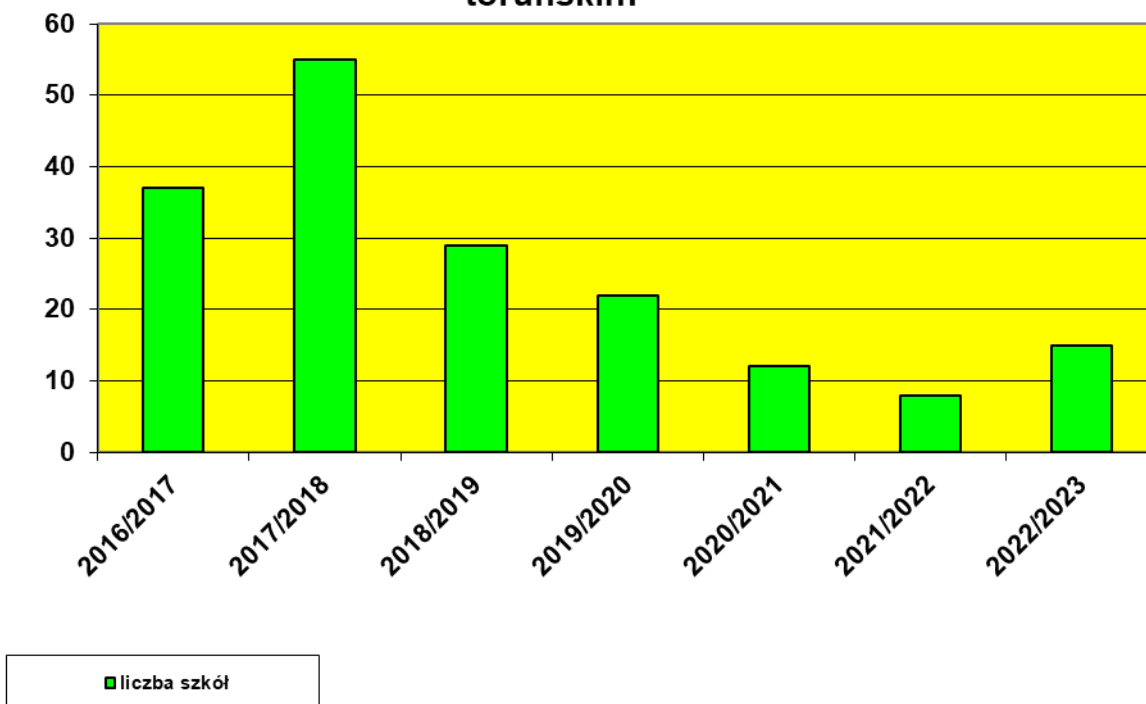
W Toruniu w roku szkolnym 2022/23 w interwencji udział wzięło 6 placówek, 202 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 chęć uczestnictwa w projekcie zadeklarowało 12 placówek.

**Liczba uczniów uczestniczących w kolejnych edycjach programu
„Trzymaj Formę!” w Toruniu i powiecie toruńskim**



Liczba szkół uczestniczących w kolejnych edycjach programu "Trzymaj Formę!" w Toruniu i powiecie toruńskim



Profilaktyka tytoniowa

Palenie tytoniu to według WHO jeden z najpoważniejszych problemów cywilizacyjnych. W Polsce stanowi on również istotny problem zdrowotny, a rozmiary tego zjawiska są od kilkudziesięciu lat przedmiotem badań naukowych. Badania ankietowe dotyczące palenia tytoniu przez dzieci i młodzież prowadzone są w Polsce od lat 90 XX w. (w ramach międzynarodowych projektów HBSC i GYTS). Ich wyniki pokazują, że pali ok. 20% chłopców i 17% dziewcząt w wieku gimnazjalnym. Różnice w częstości palenia w populacjach chłopców i dziewcząt systematycznie zacierają się. Wielu nastolatków rozpoczyna palenie przed 10 r. ż., u palących dzieci często występują objawy uzależnienia od tytoniu. Choć w ostatnich latach spada w Polsce odsetek nastolatków palących tradycyjne papierosy, to w tym samym czasie szybko rośnie odsetek palących papierosy ręcznie skręcane, fajkę wodną lub e-papierosy. Polskie nastolatki należą do najczęściej palących na świecie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu (POZNPT). W jego skład wchodzi m.in. 4 programy edukacyjne oraz 2 kampanie społeczne:

„Czyste Powietrze Wokół Nas” – program skierowany jest do dzieci 5. i 6. letnich oraz do ich rodziców i opiekunów; jego celem jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Program ten stanowi dla dzieci pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. W roku szkolnym 2022/23 realizowany był w 11 placówkach z Torunia. W programie uczestniczyło 470 dzieci. W roku szkolnym 2023/24 do udziału w programie zgłosiło się 13 placówek z Torunia.

„Nie pal przy mnie, proszę” – program skierowany jest do uczniów klas I-III szkoły podstawowej; celem jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu. W roku szkolnym 2022/23 program realizowany był w 5 placówkach w Toruniu. W programie udział wzięło 468 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 chęć udziału zadeklarowało 7 szkół podstawowych z Torunia.

„Znajdź właściwe rozwiązanie” – program uczy asertywnych zachowań szczególnie w aspekcie inicjacji palenia tytoniu, jego celem jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych – w programie uczestniczyło 5 szkół, 529 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 do udziału w interwencji zgłosiło się 8 placówek z Torunia.



„Bieg po zdrowie” – ogólnopolski program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów IV klas szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów; główny cel programu to zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

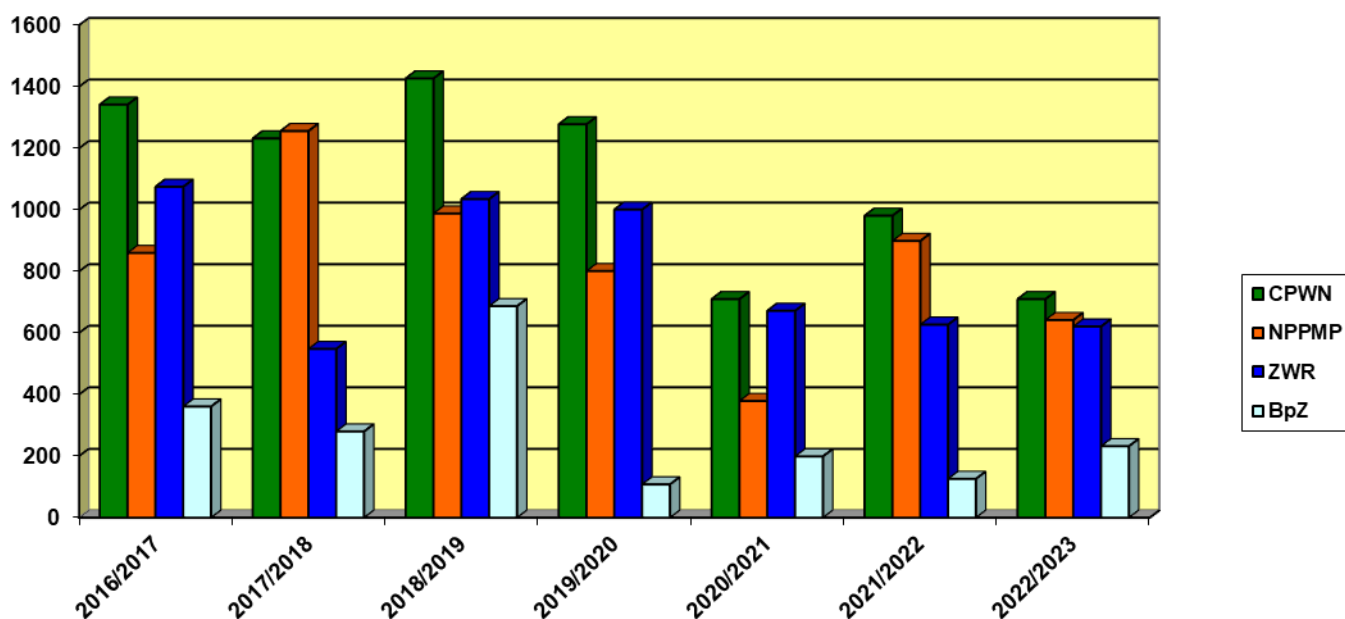
W roku szkolnym 2022/23 program realizowany był w 3 placówkach w Toruniu. W programie udział wzięło 209 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 chęć udziału zadeklarowały 2 szkoły podstawowe z Torunia.

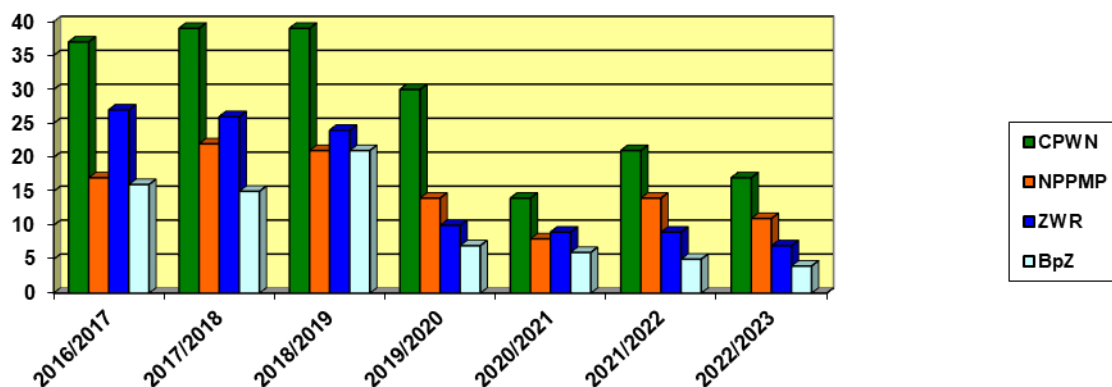
„Światowy Dzień bez Tytoniu” – przygotowano dwie ekspozycje wizualne na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu, związane z profilaktyką palenia tytoniu; umieszczono informację na stronie internetowej Stacji i Facebooku.

„Światowy Dzień Rzucania Palenia” – przygotowano dwie ekspozycje wizualne na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu, zamieszczono informacje na stronie internetowej Stacji i Facebooku. Ponadto przekazano informacje nt. możliwości obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia koordynatorom programów profilaktyki tytoniowej podczas szkoleń i porad.

Liczba uczniów uczestniczących w kolejnych edycjach programów edukacji antytytoniowej w Toruniu i powiecie toruńskim



Liczba szkół uczestniczących w kolejnych edycjach programów edukacji antytytoniowej w Toruniu i powiecie toruńskim



Profilaktyka uzależnień

Na mocy *Porozumienia o współpracy w tworzeniu spójnej polityki profilaktyki narkomanii wśród dzieci i młodzieży* pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Ministrem Edukacji Narodowej, Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendantem Głównym Policji, Państwowa Inspekcja Sanitarna przyjęła do realizacji programy edukacyjne dotyczące zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych ukierunkowanych na potrzeby młodzieży szkolnej, nauczycieli i rodziców; koordynowanie realizacji programów edukacyjnych z zakresu profilaktyki używania narkotyków.

„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” – projekt realizowany jest w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i współfinansowany przez Szwajcarię w ramach współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Program, objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej, skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z uwagi na potrzebę dotarcia właśnie do tej grupy wiekowej, narażonej w szczególności na zażywanie substancji psychoaktywnych, palenie tytoniu i spożywanie alkoholu.

W ramach projektu realizowany jest program edukacyjny pn. **„ARS, czyli jak dbać o miłość”**. W roku szkolnym 2023/24 do realizacji programu zgłosiły się 4 toruńskie szkoły.

Kontynuacją działań profilaktycznych w zakresie stosowania tzw. „dopalaczy”, czyli środków zastępczych, jest wojewódzka interwencja nieprogramowa pn. **„STOP dopalaczom”**, której celem jest pogłębienie wiedzy na temat nowych substancji zastępczych, konsekwencji zdrowotnych wynikających z ich używania oraz zwiększenie świadomości zagrożeń zdrowotnych wynikających z używania środków zastępczych, czyli „dopalaczy”. Działania skierowane są do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, ich rodziców i opiekunów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu zaprosił szkoły do współpracy w realizacji wojewódzkiego programu z zakresu profilaktyki stosowania „dopalaczy” pn. **„Dopalacze - trzecia strona zjawiska”**. Do realizacji programu przystąpiło 6 toruńskich szkół, 428 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 swój udział w programie zadeklarowało 9 placówek z Torunia.

Prowadzono również rozmowy indywidualne, podczas których informowano o nowych substancjach zastępczych tzw. „dopalaczach” oraz o konsekwencjach zdrowotnych wynikających z ich używania. Przygotowano ekspozycje wizualne. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu od kilku lat umieszczona jest wyodrębniona graficznie zakładka „Stop Dopalaczom”, w której umieszczono materiały edukacyjne z możliwością pobrania: ulotka dla młodzieży – dopalacze, ulotka dla rodziców – dopalacze oraz prezentacja „Skutki stosowania substancji psychoaktywnych”.

Profilaktyka chorób zakaźnych

Choroby zakaźne to bardzo duża grupa schorzeń wywoływanych przez wirusy, bakterie, grzyby lub pasożyty. W miarę rozprzestrzeniania się drobnoustrojów lub ich toksyn mogą być przenoszone na inne osoby. Choroby zakaźne przez wiele wieków stanowiły jedną z głównych przyczyn zgonów. Jednak olbrzymi postęp wiedzy medycznej w ostatnich dziesięcioleciach, skuteczna farmakoterapia, a zwłaszcza upowszechnienie szczepień ochronnych pozwoliły na skuteczne zapobieganie i leczenie tego typu schorzeń. Szczepienia pozostają najbardziej opłacalną i najskuteczniejszą formą zapobiegania chorobom.

Profilaktyka chorób zakaźnych w 2023 r. realizowana była w kilku obszarach tematycznych

Profilaktyka HIV/AIDS realizowana w ramach Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV oraz poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich. Odbiorcą programu jest ogół społeczeństwa. Program profilaktyki HIV/AIDS realizowano w 3 szkołach ponadpodstawowych w Toruniu, udział wzięło 402 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 chęć realizacji założeń programu zgłosiło 5 placówek z Torunia.

Program pn. „*Jak rozmawiać z dziećmi o AIDS?*” adresowany jest do dzieci pięcioletnich. W roku szkolnym 2022/23 udział w programie wzięły 2 placówki w Toruniu, wyedukowano 89 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 udział w programie zadeklarowało 6 toruńskich placówek.

Profilaktyka Wirusowego Zapalenia Wątroby typu C

W ramach działań promocyjnych przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dot. zapobiegania zakażeniom HCV do gabinetów kosmetycznych, zakładów fryzjerskich oraz gabinetów masażu i studio SPA.

Na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu działa punkt informacyjno-edukacyjny, w którym prowadzone są rozmowy/konsultacje nt. profilaktyki zakażeń wirusem HCV z osobami zainteresowanymi.

Przygotowano ekspozycje wizualne oraz zamieszczono informacje tematyczne na stronie internetowej Stacji.

Promocja szczepień ochronnych

Celem tej inicjatywy jest podkreślanie znaczenia tego rodzaju profilaktyki dla ochrony przed chorobami zakaźnymi, którym można zapobiegać poprzez stosowanie szczepień ochronnych. W czasie Europejskiego Tygodnia Szczepień prowadzono punkt informacyjno-edukacyjny dla osób zainteresowanych szczepieniami, przygotowano ekspozycje wizualne oraz zamieszczono informacje tematyczne na stronie internetowej Stacji.

„Tatuaż – moda a zdrowie”

Celem interwencji jest zwiększenie świadomości oraz wiedzy na temat zagrożeń wynikających z wykonywania zabiegów zdobienia ciała (tatuaż, piercing) – możliwości zakażenia HBV, HCV, HIV.

W roku szkolnym 2023/24 do realizacji interwencji zgłosiły się 4 szkoły z Torunia.

„Chroń się przed kleszczami wszystkimi sposobami”

Wojewódzki program edukacyjny dotyczący profilaktyki chorób odkleszczowych (kleszczowe zapalenie mózgu, borelioza), skierowany jest do dzieci młodszych oraz ich rodziców i opiekunów. W Toruniu program realizowany był w 14 placówkach, wyedukowano 720 dzieci. W roku szkolnym 2023/24 do udziału zgłosiło się 14 szkół i przedszkoli w Toruniu.

Profilaktyka grypy

Celem interwencji jest rozpowszechnienie informacji dotyczących profilaktyki grypy, ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych – przeprowadzono zajęcia edukacyjne i dystrybucję materiałów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w placówkach zimowego wypoczynku, współpracowano z lokalnymi mediami, zamieszczono informacje nt. profilaktyki grypy na stronie internetowej PSSE w Toruniu, przygotowano ekspozycje wizualne na terenie Stacji.

Inne działania.

„Profilaktyka chorób pasożytniczych – wszawica, owsica, świerzby”

Wojewódzka interwencja nieprogramowa, skierowana do dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych oraz do ich rodziców i opiekunów. Jej celem jest ograniczenie występowania wszawicy, owsicy i świerzbu. W ostatniej edycji uczestniczyło 8 placówek z Torunia, wyedukowano 860 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 udział w programie zadeklarowało 9 placówek z Torunia.

W roku szkolnym 2022/23 realizowano nowy program edukacyjny pn. „Zdrowie psychiczne. Radzenie sobie ze stresem”.

Celem głównym programu jest zdobycie przez uczniów wiedzy na temat stresu i podstawowych sposobów radzenia sobie ze stresem oraz podniesienie kondycji psychicznej uczniów, ponadto poznanie przyczyn stresu podstawowych mechanizmów reakcji stresowej, rodzajów stresu, emocji i zachowań, które mu towarzyszą oraz wykształcenie postaw prozdrowotnych obniżających poziom odczuwalnego stresu.

Program adresowany jest do uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych oraz młodzieży szkół ponadpodstawowych.

W roku szkolnym 2022/23 do realizacji programu przystąpiły 2 szkoły w Toruniu, udział w realizacji programu wzięło 158 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 chęć uczestnictwa w programie zadeklarowało 10 szkół z Torunia.

„Przyjazny tornister”

Interwencja, której celem jest uświadomienie wpływu noszenia ciężkiego tornistra na postawę ciała, ukształtowanie umiejętności właściwego pakowania tornistra, wzbogacenie wiedzy na temat cech prawidłowo dobranego tornistra.

W Toruniu w roku szkolnym 2022/23 w interwencji udział wzięły 3 placówki, 255 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 chęć uczestnictwa w projekcie zadeklarowało 5 placówek z Torunia.

Ponadto w 2023 r. realizowano działania informacyjno-edukacyjne w zakresie:

- obchodów Światowego Dnia Zdrowia;
- higieny osobistej;
- bezpieczeństwa w czasie wakacji letnich i zimowych;
- antybiotykooporności.

Wnioski.

1. Państwowa Inspekcja Sanitarna w obszarze promocji zdrowia podejmowała inicjatywy w oparciu o wytyczne i zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego, założenia Narodowego Programu Zdrowia, propozycje Światowej Organizacji Zdrowia oraz wiodące problemy zdrowotne i potrzeby środowiska lokalnego.
2. Większość działań skierowano do ogółu społeczności lokalnej. Głównymi odbiorcami działań byli rodzice i opiekunowie dzieci, dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół podstawowych, młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna, nauczyciele, pedagodzy szkolni, kobiety w wieku rozrodczym, pacjenci zakładów opieki zdrowotnej, pracownicy ochrony zdrowia.
3. W 2023 r. podobnie jak w latach poprzednich, szczególny nacisk położono na profilaktykę tytoniową. Zwrócono także uwagę na profilaktykę stosowania dopalaczy.
4. Ocenę realizacji przedsięwzięć przeprowadzono w czasie 41 wizytacji w 21 placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie Torunia.